

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 13 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račna poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.718.

Kaj je z načrtom izpremembe uredbe o kmečki razdolžitvi

Slovenske zadružne zveze in Zveza hranilnic so nedavno sestavile načrt za izpremembo uredbe o kmečki razdolžitvi in ga predložile tudi narodni skupščini. Narodna skupščina o tem predlogu doslej še ni razpravljala, a tudi sicer so glasovi o kaki izpremembi utihnili.

Nedavno je bila v Celju seja banovinskega odbora Jugoslovenske radikalne skupščine, kjer je bila sprejeta resolucija, ki pozdravlja uredbo o kmečkih dolgovih ter priporoča svojim somišljenikom in javnosti naj uredbo izvršujejo in s tem pomagajo doseči njen namen. Odločilne činitelje poziva resolucija, naj uredbo izvajajo »z vso potrebno spoznavnostjo«, hkratu pa zahteva, da se z javnimi sredstvi oživi naše zadružništvo. Ti sklepi so zanimivi zaradi tega, ker se je doslej skupno z drugimi zadružnimi zvezami tudi Zadružna zveza v Ljubljani, katere predsednik je g. dr. Korosec, zavzemala za to, da bi se uredba o kmečkih dolgovih spremenila. Po celjskih sklepih je soditi, da je to stališče opustila.

»Slovenec« je pred dnevi objavil članek, v katerem pravi, da mnogi kmečki dolžniki ne morejo postati dolžniki Privilegirane agrarne banke. Za vse te primere priporoča, naj denarni zavodi izročijo upnika Privilegirani agrarni banki, ker določa uredba, da mora jo denarni zavodi tej banki izročiti vse kmečke dolžnike. Zgoditi se namreč lahko, da si kmečki dolžnik, ki je zahteval od denarnega zavoda, naj ga ne izroči Privilegirani agrarni banki, premisli in pride z odškodninskimi zahtevami, češ da zaradi tega ni bil deležen 50 odstotnega znižanja. Ob enem priporoča »Slovenec« kmetom, ki se hočejo izogniti Privilegirani agrarni banki, da plačajo svoj dolg takoj s hranilno knjižico ali v gotovini. Kajti potem dolžnika ni več treba izročati Privilegirani agrarni banki, ker ni več dolžnik in tudi zavod nima zadolžnice, ki jo je moral vrniti dolžniku. Kdor torej neče pod Privilegirano agrarno banko, se te obveznosti ne more iznebiti drugače, kakor s popolnim plačilom svojega dolga.

To pojasnilo se lahko razume tudi tako, da lahko kmet odplača denarnemu zavodu ves svoj stari dolg in se pri zavodu na novo zadolži. Na ta način bi se po ovinkih kmečki dolžniki lahko v številnih primerih izognili Privilegirani agrarni banki, ki bo izterjevala letne obroke preko davčnih uprav in kmet ne bo mogel računati v primeru težkoč na nikako spoznavnost. Tako naj bi menda prišli do tistega, kar si želimo, namreč, da naši kmečki dolžniki ne bi prišli pod Privilegirano agrarno banko, kakor je to izraženo tudi v načrtu za spremembo sedanje uredbe.

Mi pa smo mnenja, piše k temu »Jutro«, da je taka pot po ovinkih zelo težavna in ne brez nevarnosti za denarne zavode. Ali ne bi bilo boljše, da bi vztrajali na spremembi uredbe, ki gre za tem, da ostanejo kmečki dolžniki v Sloveniji pri svojih poso-

jilnicah, kar ne bi predstavljalo za državo nikake obremenitve?

Glasilo Zadružne zveze »Narodni gospodar« je 15. decembra toplo priporočalo sprejem načrta za spremembo uredbe in je med drugim ugotovilo, da bi se prispevek

Sladkor bi moral biti cenena ljudska hrana

V naši državi se proizvaja mnogo sladkorja, a ta sladkor je tako drag, da ga ljudje malo kupujejo, ker jim je skoro že luksuz. Za pocenitev sladkorja kot pomembnega hranila, se zavzemajo naše gospodinjice včlanjene v Zvezi gospodinj, že več let. To njihovo delo bi morala naša javnost pozdravljati, pa tudi podpirati. Kaže pa, da je društvo pri tem svojem prizadevanju osamljeno. Nedavno je poslalo na finančno ministrstvo spomenico, ki v nji dokazuje upravičenost zahteve po pocenitvi sladkorja. Iz spomenice povzemamo:

V zdravstvenem pogledu bi bila primerena cena sladkorja neprecenljive vrednosti, zakaj sladkor je zlasti za otroke važno hranilo. Številke nam govorijo, da je v zadnjih nešteto šolskih otrok stradalo, tako v Beogradu kar 30 odstotkov.

Če bi se pocenil sladkor, bi se povečala raba sadja, mleka, jajc in drugih hranil, pri katerih se posredno ali neposredno porablja sladkor. To bi ne vplivalo le na izboljšanje splošnega zdravstvenega stanja ljudstva, temveč bi se tudi popravile splošne gospodarske razmere, zlasti na deželi, kjer bi kmet lahko prodal več živil. Razen

države za kmečko razdolžitve v tem primeru še bistveno zmanjšal. Sedaj bo Zadružna zveza najbrž spremenila to svoje stališče, kar je obžalovati, ko gre vendar za življenjsko vprašanje naših kmečkih denarnih zadrug in bi morali biti vsaj v takih vprašanjih vzajemni. Ob koncu januarja bo že potekel rok za izročitev kmečkih dolžnikov Privilegirani agrarni banki.

H koncu še tole: Ker se je med zanimanci že skoro utrdilo prepričanje, da se bo uredba v gornjem smislu izpremenila, bi bilo nujno želeli, da se z odločilnih mest da kakšna izjava, kaj se namerava storiti.

tega bi se zmanjšale zaloge sladkorja, ki leži nakopičen v skladiščih, kot neizrabljena dobrina.

Iz tega razloga so gospodinjice, kakor navaja spomenica tudi proti slajenju mošta s trošarine prostim denaturiranim sladkorjem. Sladkor se tako rabi za proizvodnjo alkohola, a alkoholizem je tako že dovolj razširjen v naši državi, v škodo ljudskega zdravja.

Z znižano ceno bi bilo tudi odpravljeno tihotapstvo saharina, ki stane državo na leto mnoge milijone. S povečanjem porabe sladkorja bi tudi rasli dohodki na trošarini, čeprav bi bila znižana, tudi sladkorne tvornice bi ne trpele škode na zmanjšanem dobičku. Koristila bi povečana raba sladkorja tudi pridelovalcem sladkorne pese.

Razen za zakon, ki bi določil pocenitev sladkorja, prosijo gospodinjice še za zakonsko ureditev, ki bi po nji prejemale trošarine prost sladkor iz državnih tvornic vsa gospodinjstva ob času vkuhanja sadja na osebo po dva kilograma, vse šole, ki dele hrano siromašnim šolarjem, vsa otroška zavetišča in vse bolnišnice in hiralnice.

Starešina Josip Turk se je poslovil od slovenskega gasilstva

Nedavno je bila, kakor smo že poročali, razrešena celotna uprava gasilske zajednice za dravsko banovino z edino izjemo starešine g. Josipa Turka, ki je še ostal na svojem mestu. Tik pred božičem pa je bil razrešen tudi on, kakor smo že poročali v zadnji številki, ko smo prinesli tudi njegovo sliko. Ko je te dni izročil svoje posle, nam je poslal naslednje poslovilne besede slovenskim gasilcem:

Razrešitvi zajednične uprave v začetku novembra je naravno sledila moja 21. decembra. Moral sem se umakniti na višje povelje po več kakor štiridesetletnem delovanju, ker sem dosledno odklanjal biti starešina brez dolžnosti in pravic le na papirju.

Ta viteška organizacija mi je bila poleg sokolstva v življenju najvišji ideal; njej

sem posvečal vso svojo ljubezen in življenjske sile, da bi jo povedel do vedno višjega razmaha, popolnosti in udarnosti v smotru njene vzvišene naloge, ki jo izpolnjuje v blaginjo svojemu bližniku ob vsaki sili in nesreči.

V teku desetletij je naša gasilska armada iz majhnih početkov narasla do mogočne višine preko 30.000 rednih članov in tako predstavlja v naši Jugoslaviji dobro polovico vsega članstva.

Ob slovesu se iskreno zahvaljujem svojim dragim tovarišem za dolgoletno sodelovanje kakor tudi za neomajno zaupanje in bratsko ljubezen, katere sem bil deležen v obilni meri ves čas svojega delovanja na tem položaju. Hkratu pa želim našemu slovenskemu gasilstvu čedalje večji in lepši

razmah v bratski slogi in ljubezni, da doseže vse one smotre, ki mu jih je začrtal z zakonom naš nepozabni blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj. Pomozi Bog!

S tovariškimi pozdravi

JOSIP TURK
bivši starešina zajednice.

Politični pregled

Kakor poročajo iz Beograda, se bo narodna skupščina sestala

29. t. m. Na programu bo obravnavanje raznih zakonskih osnutkov in novega proračuna. Ker je predsednik Stevan Cirić za nekaj časa na zdravstvenem dopustu, bo pape seje vodil podpredsednik Markić.

Te dni se je ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović vrnil iz Švice in da se je na potu v Beograd ustavil v Brežicah zaradi pogajanj v imenu JRZ z dr. Mačkom. Nato se je v Dobovi v lovski hiši zagreškega trgovca Dotscha vršil

sestane dr. Stojadinovića in dr. Mačka

Ko se je dr. Stojadinović pripeljal tjakaj, ga je tam že čakal dr. Vladko Maček v spremstvu poslancev dr. Ivana Pernarja in Djure Kemfalja. Dr. Stojadinović in dr. Maček sta takoj odšla v posebno, za nju pripravljeno sobo, kjer sta se razgovarjala dolgo časa, nato pa sta se vsak v svojem avtu odpeljala v Zagreb. O poteku posvetovanj ni nič znano.

Iz Londona poročajo, da

prizadevanje za prepoved pošiljanja prostovoljcev v Španijo in za uvedbo nadzorstva na vodah ne napreduje.

Vse kaže, da prizadete države zadevo zavlačujejo. Madridska vlada je v načelu pristala na te predloge, zahteva pa, da se nadzorstvo še bolj izpopolni, ker sicer ne more služiti svojemu namenu. General Franco pa je gladko odklonil vsako nadzorstvo kot vmešavanje v španske notranje zadeve. Manjkata še odgovora Italije in Nemčije, med tem ko je Rusija že pristala na vse predloge.

Po zadnjih časopisnih vesteh

so vladne čete na južnem delu Madrida zabeležile važen uspeh.

Obkolile so grič Los Angeles, ki je važna strateška točka. Grič brani kakšnih tisoč Francovih vojakov. Drugih posebnih dogodkov s španskimi bojišč ni. Po nekkih vesteh je dobil Franco spet nekaj tisoč italijanskih dobrovoljcev.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zagreškem sejmu so bile za kg žive teže nastopne cene: bikom 4 do 4.50, kravam za klanje 2.70 do 4, klobasaričam 2 do 2.35, junicam za klanje 4 do 5, volom I. 5.50 do 6, II. 4.50 do 5, bosanskim 3 do 3.75, teletom 6 do 7 (zaklanim 9 do 10), špeharjem 8 do 8.50, pršutarjem 6 do 6.50, srem-skim praščem 8 Din. Pujski so bili po 60 do 100 Din za rilec.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so bile za kg žive teže nastopne cene: pršutarjem 6 do 6.50, debelim svinjam 7 do 7.25, plemenskimi 5.50 do 5.75 Din.

KRMA. Cene na zagreškem sejmu: detelji 60 do 78, otavi 68 do 75, senu 45 do 50, slami za krmo 50 do 60, slami za steljo 30 do 38 Din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 nizozemski guldin za 23.77 do 23.92 dinarjev;

1 nemški marko za 17.44 do 17.58 Din;

1 angleški funt šterling za 212.80 do 214.86 dinarjev;

1 ameriški dolar za 43.07 do 43.45 Din;

100 francoskih frankov za 202.64 do 204.08 dinarjev;

100 češkoslovaških kron za 151.43 do 152.54 dinarjev;

100 italijanskih lir za 227.70 do 230.78 dinarjev;

Vojna škoda se je trgovala po 378 Din, investicijsko posojilo pa po 85 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 8.09, nemški klirinški čeki pa po 12.90 Din.

Sejmi

25. januarja: Blagovica, Dolnja Lendava, Koprivnica (šmarni srez), Radeče pri

Zidanem mostu, Slovenjgradec, Studence pri Poljčanah, Vinica pri Črnomlju, (ponedeljek po spreobr. sv. Pavla);

27. januarja: Litija;

29. januarja: Rajhenburg, Sv. Jurij ob Taboru;

30. januarja: Rakek;

31. januarja: Dobova pri Brežicah.

Drobne vesti

= Devetmesečni tečaj za vinarstvo, kletarstvo in sadjarstvo bo od 1. marca do 30. novembra pri banovinskih tržnicah in drevesnicah v Kapeli (p. Slatina Radenci) in v Pekrah (p. Limbuš pri Mariboru). V ta tečaj bodo sprejeti dobri razviti in zdravi mladenci v starosti od 16 let naprej. Prednost pri sprejemu imajo sinovi kmečkih posestnikov in vinarjev. Gojenci bodo imeli na zavodih brezplačno stanovanje in hrano. Pridni in ubožni učenci bodo dobili še mesečni prispevek 30 Din za nakup šolskih potrebščin. Lastnoročno pisane prošnje, opremljene s kolkom od 25 Din, je poslati najkasneje do 10. februarja upravi enega izmed gornjih dveh zavodov. Prošnji je priložiti krstni list, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, нравstveno spričevalo in izjavo staršev (ali varuha), da dovoljujejo prosluco obisk tečaja. Ta izjava mora biti kolkovana z 2 Din.

= Prva hrvatska štedionica je začela izplačevati svoje vloge 15. t. m. po razširjenem načrtu. Od vseh vlog do 5000 Din o izplačevala po deset odstotkov. Na novo se torej izplačevanje nanaša na vloge od 2000 do 5000, ker so vloge do 2000 Din oavobodili že pred nekaj meseci. Prenceli so jih v seznam svobudnični oči komunistično propagando in banka odobrila 40 odstotkov svoje glavnice.

= Novi bankovci kriti. Glede na glasove, ki se širijo v nekaterih krajih, da pomenijo novi bankovci po 500 Din nekakšno inflacijo ali da nimajo tistega kritja kakor drugi bankovci, opozarja Narodna banka na to, da je do izdelave in izdaje bankovcev po 500 Din prišlo na zahteve, ki so se pojavile prav iz gospodarskih vrst, da bi se naš denarni promet lažje in bolj vršil. Med bankovci po tisoč in sto dinarjev je velika vrzel, ki je ovirala obtoč denarja.

25
TONE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Nesrečna ženska je govorila kakor v ognju. Vse sovraštvo, ki se je v letih nabralo v njenem srcu, je planilo iz nje v teh besedah, vsa beda in nesreča dolgih let je govorila iz uboge ženske.

»Sveta Marija!« je preplašena vzkliknila Cvetka. »Torej je bil grof Hugo tisti, ki vas je zapeljal? Z njim ste zbežali daleč po svetu? In njegova žena ste bili?«

»Še danes sem njegova žena, še danes sem vezana na tega lopova,« je pritrdila Evgenija.

»In on hoče, da vi umrete?« je vzkliknila Cvetka.

»Da! Ni mu še dovolj, da me je spravil v nesrečo. Še umoriti me hoče.«

»Grozno, a razumljivo! Saj niti s svojim bratom ni boljše ravnal. Kaj pa hoče še od vas? Ali ste njegovim načrtom napoti?«

»Pred vsem hoče moj denar, moje promocije,« je odvrnila Evgenija. »Čakajte! Povedati vam moram vse v pravi zvezi. Naj začnem od začetka.«

»Vaš oče mi je že nekaj namignil o tem. Seveda ni imenoval imena zapeljivca.«

»Saj ga ni poznal. Hugo je prišel k nam s tujim imenom,« je pojasnjevala Evgenija.

»Vedel je, da moj oče sovraži tujce, zato se je izdal za Francoza z imenom Lusignan. On in moj bratranec Klemen Rochefort sta

bila že takrat velika prijatelja. Stanovali smo v Parizu, kjer se je mudil tudi Hugo. Dotlej mi je dvoril bratranec Klemen, a nisem marala zanj in sem odklonila snubitev. Moj oče bi bil sicer rad videl, da bi se midva vzela, vendar mi je v tem pustil popolno svobodo.«

»Čudno se mi zdi, da je Rochefort podpiral snubitev grofa Hugona, ko pa ste njega samega odklonili,« je pripomnila Cvetka.

»Stoj! Je to zaradi tega, ker sam ni imel dosti uspeha. Ko bi me bil v resnici ljubil, bi bil pač drugače ravnal. Snubil pa me je zato, ker je bil sam roven in odvisen od mojega očeta. Da postane dedič markiza Rocheforta, ni mogel upati, če ne bi vzel mene za ženo, in če jaz ne bi prej umrla.«

»Zdaj razumem, da vas je sovražil, ko ste ga odklonili,« je odvrnila Cvetka.

»Takrat ni pokazal svojega sovraštva,« je nadaljevala Evgenija.

»V skrivnem kotu svojega trdega srca je koval načrt, kako bi me uničil, in Hugo je postal njegov zaveznik. Hugo naj bi postal kot moj mož dedič in potem bi si onadva razdelila premoženje. Toda stvar se je zasukala drugače.«

»Vaš oče sam je preprečil ta namen, ko ni hotel dati dovoljenja za ženitev. Ali ne?« je vprašala Cvetka.

»Da, moj oče je spoznal voljo v ovčjem kožuhi,« je dejala Evgenija. »Jaz pa sem bila tako zaslepljena, da noben opomin ni nič več pomagal. Ljubila sem Hugona z vso sanjavo ljubeznijo sedemnajstletnega dekleta. Padla sem na kolena pred očetom in ga prosila za dovoljenje. A on je odgovoril na ta način, da je Hugona poglal iz hiše. Izve-

del je bil namreč, da je Hugo lažnivec in da živi zelo samopašno. Jaz pa tega nisem verjela, ker sem bila preveč zaljubljena. Tudi rekla sem očetu, da rajši umrem, kakor da bi živela brez ljubljence. Oče mi je zagrozil, da me prekolne in razdeli, a jaz ga nisem poslušala. Veliko bolj sem verjela zapeljivci in njegovim sladkim besedam.«

»In Rochefort vas je v tem trenutku še podpiral?« je vprašala Cvetka.

»Da, pravil mi je isto kakor Hugo. Rekel je, da se bo oče že omečal, ko bom poročena s Hugonom. Tako sem se dala prepovoriti. V svojo nesrečo! Zbežala sem, zapustila sem očeta, ko mi je hotel le najboljši! Rochefort je beg tako uredil, da oče ni nič opazil. Jaz sem odpotovala s Hugonom na Angleško, kjer sva se v Londonu vzela. Na Hugonovo prigovarjanje sem vzela doma vse svoje dragocenosti in nekaj tisočakov denarja. Ko sem se začela bati, me je Hugo tolažil s tem, da mi bo oče vse odpustil in me poklical nazaj. Prvi tedni so minili v blaženosti in sreči. In niti ta sreča ni bila popolna. Pred Hugonom sem skrivala svoj nemir, svoje kesanje in hrepenenje po očetu. Neizrečeno težko sem čakala očetovega odgovora. Pisala sem mu bila takoj prvi dan po poroki in ga prosila oduščanja. Pripomnila pa sem, da sem postala žena grofa Hugona, brez katerega mi ni mogoče živeti. A odgovora ni bilo. Silne muke sem prestala. To ve samo Bog, ki je videl moje skrite solze, in slišal moje molitve. Pisala sem mu še enkrat in sem vtila v pismo svoje gorje. Tedaj je oče odgovoril. Pisal mi je, da sem mrtva zanj, da nima več hčere in da mu ne smem več priti pred oči. Obupavala sem, ko

DOPISI

DRAGA PRI LOŠKEM POTOKU Pogorela Bartolova družina se najlepše zahvaljuje vsem onim iz Kirkland Lakeja v Kanadi, ki so darovali in zbrah za nas denarno pomoč. Bog jim naj povrne. Želimo jim vso srečo v novem letu. Družina Bartol.

MEDMURJE. Naročnikom iz Razkrižja, Veščice, Šafarskega in Gibine bomo preskrbeli, da bodo prejeli »Domovino« na pošti v Šafarskem že v četrtek Vse, ki še niso naročniki, vabimo, da si naročijo ta najcenejši in najboljši tednik, ki vam prinaša mnogo poučnega in zabavnega.

RAZKRIZJE. (Smrtna kosa) Pri nas je umrla posestnica ga. Fujsova Mici Pokojnica zapušča moža in štiri nepreskrbljene otroke. Blag spomin zvesti naročnici »Domovine«, njenim svojcem pa naše iskreno sožalje!

SODRAŽICA. V nedeljo 17. t. m. je bil občni zbor Sokola. Zbor je otvoril ob številni udeležbi članstva naš dolgoletni starosta br. Jože Oberstar in pozdravil navzočno članstvo, posebno še župnega delegata br. Ivana Prosenca. Nato je v obširnem govoru izpodbujal članstvo za nadaljnjo borbenost, disciplino, bratstvo in napredek sokolske misli. Br. Prosenc je zatem izročil župne pozdrave želeč nadaljnji napredek društva. Sledila so izčrpana poročila funkcionarjev. Br. tajnik je prečital tudi poslano SKJ, ki so jo navzočni z odobravanjem vzeli na znanje. Društvo ima pod okriljem dve sokolski četi: na Vel. Poljanah in v Loškem potoku. Obe se lepo razvijata. Lani društvo ni imelo javnega nastopa, zato pa ga priredi letos v toliko širšem obsegu. V maju smo priredili v Jelovcu uspešni sokolski planinski tabor, ki so se ga udeležili tudi četi in ribniški Sokol z godbo. Dne 12. julija smo se v lepem številu udeležili odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju v Ribnici in istočasnega javnega nastopa. Dne 5. in 6. septembra smo na odrejenih progah izvedli zvezdni tek ljubljanske župe. Običajnih služb božjih na dneve državnih in narodnih praznikov se je društvo udeleževalo po svoji delegaciji v krogih s praporom. Med le-

tom smo izgubili iz svoje srede dragega nam brata Novaka Karla, ki ga je društvo sprejelo korporativno na njegovi zadnji poti. V počastitev njegovega spomina so se vsi zborovalci vzdignili in zaklicali »Slava!« Društvo se je razen župnega zleta in nastopa pri četi na Vel. Poljanah udeležilo tudi ostalih nastopov v okolici. V teku leta je naš Sokol priredil sedem predavanj, tri dramske predstave in dve mladinski igri. S koncertom je gostoval pri nas pevski zbor kmečkih fantov in deklet z Blok. V razvedrilo članstva smo imeli plesni tečaj in dve zabavni prireditvi. Dalje je omeniti žalno slavo ob drugi obletnici smrti kralja Aleksandra I., privedecembrsko telovadno akademijo in Miklavžev večer, na katerem je bilo obdarovano 48 otrok. V to svrhu so nabrali člani precejšen znesek v denarju in blagu, za kar jim gre lepa zahvala. Razveseljivo je delovanje knjižnice, ki ima 1323 knjig. Knjižnica predstavlja danes veliko vrednost, ker ima nad 1000 najnovejših slovenskih del v vrednosti 30.000 Din. Pri volitvah je članstvo izvolilo soglasno in z velikim odobravanjem za staroste br. Jožeta Oberstarja, ki starostuje nepretrgano že 27 let. L. 1934 je praznoval srebrni jubilej sokolskega udejstvovanja in starostovanja. Cilj in zdrav se ne udejstvuje le pri Sokolu, temveč tudi pri skoro vseh prosvetnih in gospodarskih organizacijah. Dalje so izvoljeni: za podstarosto br. Evgen Ivanc, za tajnico s Rožca Kastelčeva, za načelnika br. Oberstar Stane; za načelnico s Silva Mikoličeva za prosvetarja br. Jože Ivanc. Ostali odbor je ostal z majhnimi izpremembami. Proti zaključku je župni delegat br. Prosenc v obširnem govoru tudi izrekel željo, naj bi si društvo za Petrovo petletko stavilo za smoter zgraditev dobre nove telovadnice. S tem predlogom je br. starosta soglašal, podal potrebna pojasnila in v zaključnem govoru podal smernice bodočega dela. Članstvo se je razšlo z željo, da bi nam naš vrli br. starosta Oberstar ostal na čelu tudi v bodoče, in to vsaj do društvene 30-letnice.

SV. TOMAZ PRI ORMOŽU. Vso srečo v novem letu čitateljem in čitateljicam »Domovine«! Prosim vse naročnike da ostanejo zvesti »Domovini« in še vsak dobi vsaj enega novega naročnika. To je potrebno posebno v današ-

njih časih, ko je mnogo nasprotnikov našega dobrega časopisja. Mirno se lahko reče, da na Slovenskem ni boljšega tednika, kakor je »Domovina«. Piše zmerom politično in versko strpno, nikogar proti nikomur ne hujska in ne žali ter daje lepa navodila in nauke. Nikdar še ni hujskala proti drugemu časopisju, da si ga ne smemo naročiti, kakor to delajo dobro nam znani listi. Zraven vsega pa nam še prinaša lepe romane in povesti. Zato bomo vsi ostali dalje zvesti naročniki in bo vsak že novega naročnika pridobil, ker po vsej Sloveniji gre glas: »Le »Domovina« je za nas!« Kdor bi si rad »Domovino« naročil, se naj oglasi pri meni. Brumen Stane.

ŠMARTNO PRI SLOVENJGRADCU. Vedno bolj se množe tatvine, pri katerih izginja vse, kar morejo dolgoprstneži doseči. Dne 11. t. m. je bil okraden tudi Gašper Franc, kovač v Šmartnem. Ko je šel iz kovačnice k večerji med 8. in 9. uro, so mu tatovi odnesli iz stanovanja kovčeg, dve uri, nekaj obleke in odcjo v kovčegu je imel shranjene vse svoje listine, kakor delavski knjižici, svojo in ono od vajenca Mirka Gašperja, dva obrtna lista, dvoje mojstrskih spričeval, domovnico, krstni list, pravstveno spričevalo in še druge papirje. Prizadet je najbolj zaradi odnešenih listin, zato prosi vsakogar, ki bi katero listino kje videl, da mu jo vrne odnosno sporoči najdbo, za kar ga bo Gašper Franc primerno nagradil.

ŠT. JANZ NA DRAVSKEM POLJU. Orožniška postaja, ki je bila svoječasno pri nas, je bila pred leti premeščena na Breg pri Ptuj. Ker se je občina Breg zdaj priključila mestu Ptuj, bi bilo umestno, da se orožniška postaja spet premesti nazaj k Št. Janzu, s čimer bi bilo prebivalstvu zelo ustrezno.

ČUVARJI NRAVNOSTI

V Ameriki so glede nravnosti posebno občutljivi. Neko noč je policija preiskala hotel in zasačila v njem parček.

»Če ni to vaša žena, boste plačali 100 dolarjev,« je dejal redar gospodu.

Gospod mu je pa zašepetal na uho:

»Če bi ne bila moja žena, bi jih od srca rad plačal...«

je bilo uničeno moje upanje. A tolažila sem se s tem, da imam njega, zaradi katerega sem zapustila dom in očeta, in da me bo zdaj še toliko bolj ljubil. Tedaj sem šele spoznala vso podlost in brezsrčnost. Divjal je proti mojemu očetu in preklinjal mene, češ da sem ga zapeljala k taki neumnosti. Da, vso krivdo je zvrnil name. Pripoznal mi je, da mu je šlo samo za moj denar. Rekel je, da ne mara nič več vedeti o meni, ker ne morem ničesar več pričakovati od očeta.

Nesrečna žena je umolknila. Trpki in žalostni spomini na pretekle dni so jo premagali.

Cvetka ji je sočutno stisnila blede roko. »Tako so se končale kratke sanje moje sreče,« je nadaljevala Evgenija. »Ta udarec me je čisto potrl. Zbolela sem tako hudo, da sem bila že blizu groba. Ko sem se po dolgem času zavedela, sem bila v bolnišnici. O mojem soprogu nihče ni vedel. Vse, kar sem imela, si je prisvojil. Ničesar mi lopov ni pustil, tako da sem bila v veliki stiski. Premišljevala sem, ali naj se še enkrat obrnem na očeta in mu popišem svojo bedo in svoj kes. To je bilo moje zadnje upanje. Res sem bila zavrgla očetovo ljubezen, a zato sem že pretrpela hudo kazen. Bila sem žrtev zavratnega zapeljivca iz svoje lastne lahkomišelnosti. Moj oče — tako sem si mislila — ne more biti tako trdosrčen, da bi čisto zapustil edinega otroka! Tako sem upala. Isti dan, ko sem pisala očetu — bilo je moje zadnje pismo, — sem prejela pismo tudi od Hugona. V njem mi je sporočil, da je pri igri vse izgubil in da ne more živeti kot berač. Zato bo končal svoje življenje... Ko sem to čtala, se v mojem srcu ni nič

gani. Samo studil se mi je in zaničevala sem ga. To Hugonovo pismo sem priložila k očetovemu v nadi, da mi bo zaradi tega rajši odpustil. Takrat nisem dvomila, da si bo Hugo res vzel življenje.

»Ali vam oče ni odgovoril na pismo?« jo je prekinila Cvetka. »Ali je bil toliko trdosrčen?«

Evgenija je otožno zmajala z glavo in po kratkem molku dodala:

»Mislim, da mojega pisma niti prejel ni. Gotovo je Rochefort pismo skril, da ni oče nič zvedel.«

»Da, tako je moralo biti!« je pritrdila Cvetka. »Rochefortu je bilo samo v korist, da se niste vrnili.«

»Res je. Njegov namen je bil, da bi me spravil s poti. Ta namen je dosegel,« je dejala Evgenija. »Cele tedne sem zaman pričakovala odgovora,« je Evgenija nadaljevala svojo povest. »Ko pa le ni nič prišlo, sem nehala upati.«

»Mar bi bili kar domov potovali,« je omenila Cvetka.

»To bi bila morala storiti, pa se nisem upala. Razen tega sem takrat prejela od Rocheforta nekaj vrstic in v njih je naznanil, da piše po očetovem naročilu, naj le v bedi poginem, ker nisem nič boljšega zaslužila.«

»Vsemogočni Bog,« je ogorčeno vzkliknila Cvetka. »Vaš oče pač ni bil tako krut. Ne, tega pa ne verjamem. Vaš oče ni nič vedel o tem pismu.«

»To je tudi moje mnenje,« je odgovorila Evgenija. »To pismo je bilo podlo lopovski dejanje. Rochefort se je bal, da se ne bi pobotala z očetom in to je hotel za vsako

ceno preprečiti. Toda takrat sem še Rochefortu verjela. Ostala sem v bolnišnici za strežnico, ker nisem vedela, kaj naj drugega začnem. Tam sem spoznala starega gospoda iz Amerike, ki se je prišel v Evropo zdraviti. A ker zdravja ni našel, se je nameraval vrniti. Prosil me je, naj ga spremlim in kot strežnica ostanem pri njem. Privolila sem in odpotovala z njim v Njujork. Bil je bogat, zelo bogat, a sorodnika ni imel nobenega. Nihče se ni brigal zanj. Jaz sem mu stregla in sem se mu tako priljubila, da me je imel rad kakor lastno hčer. Ko je pred dvema letoma umrl, mi je zapustil vse svoje premoženje, milijon dolarjev.

Zdaj sem bila bogata in neodvisna. Lahko bi bila ostala v Ameriki in tam poiskala srečo. A domovine nisem mogla pozabiti, če dalje močnejše je postajalo v meni hrepenenje po očetu. V začetku letošnjega leta sem odpotovala s staro služkinjo svojega pokojnega dobrotnika. V Parizu je bila očetova hiša zapuščena, ker je oče že več let prebival na tem gradu. To mi je povedal očetov notar, na katerega sem se obrnila. Stari dobri mož me je že od nekdaj imel zelo rad in se je ponudil, da me spremi in da govori zame pri očetu. A to ponudbo sem odklonila sebi v nesrečo. Vendar sem mu izročila premoženje, da ga je naložil v banki. Ko sem bila drugič pri notarju, je prišel bratranec Rochefort tja. Izvedel je, da sem se vrnila. Stari notar je bil tako nepreviden, da mu je povedal, kako bogata sem. Hinavsko mi je Rochefort zagotavljal svojo ljubezen in trdil, da je vse mogoče poizkusil, a da je bilo vse zaman. Rotil me je, naj nikar ne grem k očetu. Obljubil mi

Domače novosti

* **Novi državni sklad za brezposelne.** Minister za socialno politiko Dragiša Ovetković se je mudil te dni v Nišu in je obiskal tamšnjo Delavsko zbornico. Na zbrane delavske odposlance je imel nagovor, v katerem je, kakor posnemamo po poročilu Avale, med drugim izjavil: »Načrt uredbe o minimalnih mezdah bo dal vsakemu delavcu najnujnejše za življenje. Delodajalci, ki bodo kršili določbe te uredbe, bodo kaznovani. Okrožne urade je treba preurediti tako, da bodo resnične delavske ustanove. Vprašanje brezposelnosti se pojavlja pri nas samo sezonsko. Tudi o tem bomo izdali uredbo. Po njej bo moral vsakdo, ki služi, oddati enodnevni zaslužek v novi sklad za brezposelne. Sklad bo razpolagal s približno 40 milijoni dinarjev in bo namenjen brezposelnim delavcem v njihovih hudih časih.« Naposled je minister še sporočil: »Razmerje med delom in kapitalom je glede minimalnih mezd urejeno z uredbo, ki bo v kratkem postala zakon. Tudi vprašanje brezposelnosti in zavarovanja bo v kratkem rešeno.«

* **Posvetovanje vojvodinskih zastopnikov JNS.** Pod predsedstvom senatorja Dake Popovića so se v Novem Sadu sestali predstavniki JNS iz Vojvodine in razpravljali o političnem položaju in o strankinem delu. Enak sestanek za zetsko banovino je bil v nedeljo v Hercegovnem pod predsedstvom senatorja dr. Uroša Krulja.

* **Sklepi katoliških škofov.** Dne 13. t. m. je bila v Zagrebu zaključena konferenca katoliških škofov Jugoslavije. O konferenci je bilo izdano službeno poročilo za javnost, iz katerega povzemo: Katoliški škofje so vsestransko obravnavali delovanje komunistične propagande iz Moskve in so o socialnih vprašanjih izdali poslanico na vse svoje vernike. Katoliški škofje bodo spremljali še nadalje z budnimi očmi komunistično propagando in bodo izdali vse ukrepe, da se ta strašna nevarnost za vero in prosvetljenost oddalji od naših vernikov. Škofje so soglasno sklenili, da se v vsaki škofiji organizira škofijska katoliška akcija po načelu »Ničesar brez škofa«. Katoliški škofje ugotavljajo, da se v mnogih šolskih učbenikih izpodkopavajo osnove katoli-

ške vere in nračnosti, da se izpostavlja posmehu in potvarja zgodovina katoliške cerkve in tako hudo žalijo občutki katoliških vernikov. Dalje ugotavljajo, da se je velik del našega naroda v borbi za kruh razšel po vsem svetu in da živi brez duhovnikov, ki razumejo njegovo dušo. Zaradi tega so mnogi rojaki žrtve zablod današnjega časa. Katoliški škofje bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da jim priskočijo na pomoč z organiziranjem vernikov po duhovnikih njihovega jezika. Škofje z zgražanjem ugotavljajo, da se je javna nenravnost v letni sezoni na obalah našega morja in na žalost tudi ob bregovih naših rek razširila v toliko meri, da je nastala resna skrb med vsemi prijatelji našega naroda. Zato so škofje izdali vse potrebne ukrepe za pobijanje tega zla kakor tudi zablod, ki se širi v tej smeri med narodom. Naposled so izdali škofje tudi skupen pastirski list, ki bo prečitani po vseh katoliških župnih cerkvah v Jugoslaviji. Pastirski list razpravlja predvsem o gospodarskih in socialnih stiskah današnjih dni. Njegov vzrok vidi v odpadku od Boga, rešitve pa ne v kapitalizmu, ne v komunizmu ali socializmu, marveč v stanovski ureditvi družbe in države. Pastirski list razpravlja tudi o komunistični taktiki, o položaju rodbine pod komunistično vladavino in navaja način najuspešnejše borbe proti komunizmu. Podpisali so ga vsi jugoslovenski katoliški škofje.

* **Volitve v bratovske skladnice.** Minister za gozdove in rudnike je predpisal pravilnik za volitve v bratovske skladnice. Volitve slone na proporciji, tako da je omogočena udeležba tudi manjšinam. Minister je obenem odredil, da se morajo volitve odposlancev v bratovske skladnice izvršiti do konca februarja, volitve upravnih in nadzornih odborov krajevnih bratovskih skladnic do konca marca, one glavnih bratovskih skladnic pa do konca aprila.

* **Novi listi v Ljubljani.** Izšla je prva številka »Nove pravde«. Je to glasilo Narodne strokovne zveze. Izdajatelj je dr. Joža Bohinjec, urednik pa Franjo Rupnik. »Nova Pravda«, ki se tiska v Delniški tiskarni, bo izhajala dvakrat na teden. Dalje je izšla prva številka »Slovenske Besede«, ki bo glasilo stare radikalne skupine Ace Stanojevića. Glavno besedo pri listu bo imel dr. Milán Korun.

* **Smrt industrijca Djordja Vajferta.** Nedavno je umrl v Beogradu pivovarnar in finančnik Vajfert Djordje. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Pančevo ter ga položili v rodbinsko grobnico v tamkašnji cerkvi, ki je njegova ustanova.

* **Lefošnja zima ima svoje muke.** Prvi teden decembra in še kasneje je pritisnil mraz s snegom na srednjo Spanijo. V belini so se zablesteli po ostali Evropi. Le visoki grebeni gora v Jugoslavijo smo dobili sneg najprej le v visoke Alpe in Dinarske planine. Vztrajno lepo vreme, ki se je držalo pet tednov po večjem delu naše države, je motilo sneženje v srednji Bosni. Potem je močno snežilo po vsej Turčiji. Iz Turčije se je preselila zima v Bolgarijo. Visoki zameti in silni viharji so povzročili mnogo materialnih in človeških žrtev. Še prej je legla snežna odeja na Južno Srbijo. Šar-planina je bila zasnežena pol metra na debelo. Snežni nallet je zaplesal do albanskih in črnogorskih planin, pobelil na debelo Sandžak in del vzhodne Bosne. Iz Bolgarije je prešla zima v Rumunijo. Odela se je v beli plašč tudi vzhodna Srbija. Vsa ostala država in ves srednjeevropski pas od francoske riviere preko Alp in Karpatov do Poljske je pa bil deležen solčnih dni s hladnimi nočmi in meglo ponekod v dolinah. Stalno jasno vreme v nočeh je pospeševalo hlad in je Ljubljana imela že 12 stopinj Celzija pod ničlo. Pretekli teden se je naposled vreme preobrnilo in je naše kraje pobelil sneg.

* **Poslanci bivše SDS ne pojdejo v skupščino.** V Beogradu se je mudil voditelj bivših samostojnih demokratov g. Adam Pribećević. Prisostvoval je posvetovanju narodnih poslancev, članov bivše Samostojne demokratske stranke, ki so bili izvoljeni na Mačkovi listi. Na sestanku so razpravljali o političnem položaju v zvezi z zadnjimi dogodki. Posebno obširno so obravnavali prizadevanje poslanca Jovana Zdravkovića, da bi vstopili poslanci združene opozicije v narodno skupščino in opustili svojo abstinenco politiko. Po poročilu narodnega poslanca dr. Duda Boškovića je bilo soglasno sklenjeno, da narodni poslanci pristati bivše SDS odločno zavračajo Zdravkovićevo akcijo in da se bodo glede vstopa ali nevstopa v narodno skupščino ravnali samo po navodilih dr. Mačka in osta-

je, da bo sam govoril z očetom, jaz pa naj počakam v Parizu na odgovor. S to ponudbo nisem bila zadovoljna, ker sem hotela sama voditi vso stvar. Takrat sem še Rochefortu zaupala. Drugi dan je spet prišel k meni — stanovala nisem v očetovi hiši, ampak v nekem hotelu — in me je spet svaril in opominjal. Poskušal je na vse moč govoriti, da ne bi šla k očetu, a jaz sem ostala pri svojem trdnem sklepu. Takrat mi je povedal nekaj presenetljivega. »Ali veš, da je tvoj mož živ?« mi je dejal. »Hugo je tudi v Parizu! On ve, da si se vrnila in se hoče s teboj pobotati.« Lopova ne maram več videti. Vse zveze med menoj in njim so pretrgane, sem odgovorila. — Toda Hugo ti da svobodo le v tem primeru, da mu izročiš polovico svojega premoženja!« mi je rekel Rochefort. To me ni posebno prestrašilo, ker sem vedela, da se je dal Hugo poročiti z menoj pod napačnim imenom. On sam mi je bil to pripoznal pred poroko in mi je povedal tudi svoje pravo ime. Najin zakon je bil torej pravno neveljaven. Ko sem to povedala Rochefortu, mi je dal prav, in me je spet sam zasnuhil. Obljubil mi je, da me zedinj z očetom, če privolim. Odločno sem ga odklonila. Zdaj nisem bila več tako neizkušena, da ne bi bila spoznala, da je vse njegovo govorjenje o ljubezni samo hinavstvo. Na videz se je zadovoljil in se je delal, kakor bi bil nesrečno zaljubljen in kakor bi še zmerom na tihem upal. Ker mojega potovanja k očetu ni mogel preprečiti, me je spremil, čeprav sem mu jasno pokazala, da mi to ni prav nič ljubo. Če bi bila slutila, kakšen namen ima z menoj, kaj sta on in Hugo sklenila, se pač ne bi bila dala

zapeljati v past. Nekega večera sva prišla sem na ta grad. Samo neki sluga naju je spremljal. Bil je Blaž, ki sem ga že od prej poznala in ki mi je bil zmerom zoprni. Hotela sem seveda takoj k očetu, a Blaž mi je dejal, da marki ni čisto zdrav in da že leži. Na Rochefortovo prigovarjanje sem se odločila, da počakam do prihodnjega dne. Ker je bilo že pozno proti polnoči, me ni prav nič presenetilo, da ni bilo videti nobenega drugega služabnika. Imela sem sicer s seboj zvesto služabnico Zano, a ta je med potjo zbolela, da sem jo morala pustiti v nekem nemškem mestu. Tako sem bila čisto sama, ko sem šla po večerji, ki mi jo je prinesel Blaž, počivat. Popila sem samo skodelico čaja in sem mislila, da zaradi velike razburjenosti ne bom mogla nič zaspati. Toda komaj sem legla, že sem zaspala. Brez dvoma je bilo v čaju kakšno močno uspavalno sredstvo. Rochefort je bil skrbno vse pripravil in je slugi razodel skrivnost. Strašno je bilo ko sem se zbudila. Nisem bila namreč več v sobi, kjer sem legla — ampak tu v ječi. Na mizi je ležalo pismeno Rochefortovo pojasnilo. Ko sem ga prečitala, sem spoznala, v kakšnem položaju sem. Mislila sem, da znorim, je končala Evgenija svojo žalostno zgodbo.

Nekaj časa sta obe ženski molčali. Kmalu pa se je iznova oglasila jetnica in rekla: »Saj ste zdaj že uganili, ljuba Cvetka, kaj sta hotela lopova Hugo in Rochefort pred kratkim od mene. Rekla sta mi, da si lahko kupim svobodo in življenje, če vse svoje premoženje izročim njima. Če pa tega ne storim, sta mi grozila, da me bosta pustila bedno poginiti. Lopovoma bi rada dala vse,

ko bi se le mogla zanesti na njuno obljubo. Dobro vem, da bi sama sebi podpisala smrtno obsodbo, če bi jima izročila svoje premoženje. Zato se nisem dala ukloniti. Vseeno bi bila izgubljena, če ne bi prišli vi, moj rešilni angel, ljuba Cvetka!«

Prijateljsko sta se objeli in zmerom iznova je Evgenija poljubljala svojo rešiteljico.

»Hiteti morava,« jo je opominjala Cvetka vsa v skrbeh. »Noč bo kmalu minila. Če še dalje ostaneva tu, bi se Blaž lahko vrnil in naju presenetil. Gotovo bo kmalu videl, da so ključji izginili.«

»Pojdiva, je odločno dejala Evgenija. »Čutim se pokrepano. Pojdiva takoj k očetu!« Cvetka je prižgala svetilko, vzela ključce in z roko v roki sta šli iz rotunde.

Na pragu se je Evgenija še enkrat ozrla nazaj v ječo in dejala s povzdignjenimi rokami:

»Hvala Bogu — rešena sem!«

(Dalje.)

LEP POKLON

A: »Kako se vi grdo obnašate; najraši bi vam posodil svojo knjigo o lepem obnašanju.«

B: »Hvaležen bi vam bil zanjo, toda bojim se, da je prav dolgo ne boste mogli pogrešati.«

NI ZASTONJ PONAVLJAL SOL

A: »Zakaj si odgovoril na šefovo vprašanje, ko te je vprašal, koliko sol imaš, da jih imaš šest? V resnici jih imaš samo tri.«

B: »Bedak, mar misliš, da sem zastonj ponavljal razrede?«

lih voditeljev izvenparlamentarne združene opozicije.

* **Novoletni pozdravi.** Vsem znancem in prijateljem želijo srečno novo leto: Sremska Kamenica: Julij Klepec, (Boršt) in Režika (Podzemelj), Luksemburg: Alojz in Pavla Božič, Jakob in Alojzija Kuc, Jožef in Jožefa Jankovič, Jožef in Neža Grm (Sv. Duh pri Krškem), Mici Gramc (Čatež ob Savi).

* **Visoka starost.** V nedeljo 17. t. m. je praznovala 80letnico ga. Antonija Mrazova, vdova po čevljarjem mojstru v Brežicah. Jubilarica je čvrsta in zdrava in dela vsa domača dela sama. Prav tako šiva in čita brez naočnikov. Želimo ji še mnogo let zdravlja in zadovoljstva!

* **Frankiranje dopisnic za Češkoslovaško.** Poštna direkcija v Ljubljani je opazila, da pošiljatelji dopisnic in razglednic za Češkoslovaško še vedno ne frankirajo zadostno. Zato opozarja na to, da pristojbina za dopisnice (razglednice) za Češkoslovaško ni znižana, temveč znaša 2 dinarja, kakor za vse ostalo inozemstvo razen Italijo, Grčijo, Rumunijo in Turčijo. Za nezadostno plačane dopisnice morajo plačati naslovniki v Češkoslovaški dvakratno manjkajočo pristojbino.

* **Morski kabel Pariz—Beograd.** Te dni so preizkušali morski kabel, ki bo omogočal neposredno brzojavno zvezo med Parizom in Beogradom. V februarju bo nova zveza stavljena v promet.

* **V Stanovskem je spet stavka.** V premo-govniku v Stanovskem pri Poljčanah spet stavkajo. V ponedeljek je sto rudarjev ustavilo delo. Podjetniki so jim prej obljubili, da jim bodo do 15. decembra izplačali mezde, svoje obljube pa niso držali. Rudarji pravijo, da bodo toliko časa stavkali, da jim podjetje mezde izplača.

* **Iz Rusije se je vrnil.** Iz Čakovec poročajo, da se je vrnil te dni iz ruskega ujetništva v Prelog Filip Logožar. Ujet je bil v Karpatih leta 1915. Zadnje čase je živel na Kavkazu. Na pot domov se je pripravil že šest let. S seboj je privedel ženo Rusinjo in 10-letno hčerko.

* **Kmetje so nagnali župnika.** V Delilovcu pri Travniku je zaradi neklih pristojbin za cerkev in župnišče nastal spor med župnikom Kovacem in vaščani. Vaščani so iz vasi

nagnali župnika z njegovo kuharico vred, potem pa so cerkev in župnišče zaklenili. Iz Sarajeva je prispel v vas odposlanec nadškofijskega ordinariata, da bi zadevo uredil, kmetje pa nočejo o sedanjem župniku ničesar več slišati.

* **Do 2000 pomilostitev.** Predzadnji ponedeljek je prišlo uradno besedilo amnestijskega ukaza na vsa okrožna sodišča v območju ljubljanskega apelacijskega sodišča. Računajo, da je v Sloveniji pomilostjenih do 2000 oseb zaradi raznih pregreškov.

ZAČEL SEM S PRIVATNO PRAKSO

ing. agr. Lojze Prezelj

specialist za rastlinske bolezni (fitopatolog)

LJUBLJANA

Tyrševa (Dunajska) cesta št. 23

Nasveti. Pregledi. Obramba in zatiranje vseh rastlinskih škodljivcev.

* **Po smrti oprana čast.** Lani ob koncu junija sta skočili pod vlak mladi delavci tkaninske tvornice v Dugi resni sestri Marija in Ruža Biršičevi. V smrt sta šli zaradi očitka, da sta kradi v tvornici platno. Zda so pa sodna oblastva dognala, da sta bili obdolženi po krivem.

* **Vsa vojaška pojasnila** v katerikoli zadevi dobite za malenkostno plačilo pri Peru Francu kapetan v polkoju, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor je priložil kolek ali znamko za 6 Din.

* **V zadnjem trenutku so ju rešili iz plamenov.** Nedavno je v gospodarskem posloppu posestnika Martina Mahoriča v Škofcah pri Ptujju nastal požar, ki se je razširil tudi na hišo, krito s slamo. Lastnik je ležal bolan v postelji in je z grozo opazil, da mu grozi smrt v plamenih. V majhni sobi iste hiše pa je ležal slep občinski ubožec. Hišna gospodinja je v vsej naglici sklicala sosede, ki so po velikem trudu v zadnjem trenutku rešili iz goreče hiše lastnika in ubožca. Na pomoč je prišla gasilska četa iz Ptujja. Splošno se domneva, da je ogenj podtaknila hudobna roka.

* **Smrt štiriletnega dekletca zaradi vrele vode.** Na Peščenem vrhu pri Sv. Antonu v Slov. goricah sta se igrala v kuhinji pri posestniku Antonu Omuleu petletni sinček

Franček in štiriletna hčerka Elza. Ko je šla mati krmit svinje je Franček zgrabil za lonec z vrelo vodo. Loncec se je prevrnil in vrela voda se je razlila po sestrici, ki je prepegljana v mariborsko bolnišnico umrla.

* **V potočku je zmrznil.** Ignacij Trček, 70 letni delavec, bivajoč v Bačnah, je te dni dopoldne še pomagal pri delu v Šubičevi opekarni v Zirovskem vrhu, popoldne pa se je napotil proti domu. Med potjo se je še ustavil pri prijateljih in tudi sina je obiskal. Ko se je dan že skoro nagibal v noč, je krenil domov, a v tako zvani Potoški grapi ga je doletela nesreča. Ko so namreč ljudje naslednjega jutra hoteli preko brvi, se jim je nudi žalosten prizor. Starček je ležal v komaj ped visoki vodi mrtev in zmrzel.

* **Nenavadna smrtna nesreča.** V Legnu pri Smarternem se je zgodila nenavadna smrtna nesreča, kateri je podlegel 10letni Ivan Lampret, sin oskrbnika graščine Galenhofa. V gradu imajo moderna angleška stranišča, ki pa so zaradi hudega mraza zamrznila. Da bi se voda v ceveh odvajala, je oskrbnik Lampret postavil v stranišče pločevinasto posodo, v kateri je zažgal lesno ogelje. Zavedal pa se je, da razvija ogelje smrtonosnevarne pline, zato je stranišče zaklenil in ključ skril. Opoldne usodnega dne je prišel 10letni oskrbnikov sin Ivan iz šole. Po obedu je fant nekam izginil in ga ni bilo več na izpregled. Domači so mislili, da je šel k sosedi. Ko pa je šel oskrbnik popoldne gledat v stranišče, če se je zamrzla cev že odvajala, je prepaden opazil svojega sina nezvestnega na tleh. Domači so ga poskušali z umetnim dihanjem oživiti. Isto je delal poklicni zdravnik, pa je bilo vse zaman. Deček je bil že mrtev.

* **Smrt jo je rešila trpljenja.** Huda nesreča se je pripetila pred dnevi v Temerlovi trgovini na Slomškovem trgu v Mariboru. 23letna šivilja Marija Kuralt, ki se ji je pri kurjenju peči vnela obleka, je dobila hude opekline in je zdaj v bolnišnici umrla.

* **Gorelo je.** Te dni je nastal požar v gospodarskem posloppu posestnika Vincenca Kušarja v Škalah. Razen poljskih pridevkov je zgorelo tudi mnogo gospodarskega orodja. Škoda je delno pokrita z zavarovalnino. Domneva se, da je bil ogenj podtaknjen.

* **Gmajna pri Cerknici je pogorela.** Okrog Cerknice je več hribov. Ker so tla ugodna za gozd, so nekatera zemljišča posadili s

Žrtev razsipne žene

»Ah, to je zelo zanimivo. Niti slutila nisem, da so obstojali tako zaupni stiki med vami in bivšim prvim knjigovodjo mojega moža. Žal mi je, gospodična Praznikova, da ste se zanimali za tako nepoštenega moškega. Vi ste v tem trenutku pač edini, ki še verjamete v nedolžnost razkrinkanega lopova.«

Majda je odprla usta, da bi izrekla hude besede, toda Irma ji je to preprečila s tem, da je z ošabnim prizvokom nadaljevala:

»Sicer pa ne želim več govoriti o tej neprijetni zadevi. Lahko se obrnete s svojim toplim zagovorom na tiste, ki so poklicani, da bodo sodili vašemu mladostnemu prijatelju. Morda boste imeli pri njih več sreče kakor pri meni.«

Ustavila je mimo se vozeči taksi in imenovala šoferju naslov neke svoje prijateljice. Ko je že stopila v vozilo, se je malomarno obrnila in rekla:

»Moram še na obisk. Lahko greste domov, gospodična.«

Poslovitev je bila zelo nemilostna. Goto vo pa ni bila samo pravkar doživljena oseba žalitev tisto, kar je ponovno priklicalo na Majdin obrazek prejšnji globoko žalobni izraz. Vroče solze so ji začele teči po licih. Hitro je vzela robc in se začela brisati, ker se je sramovala kazati svojo silno bolelost radovednim pogledom mimo idočih.

Po dolgem ovinku se je vrnila domov. Ko je na stopnicah naletela na gospodarja Hinka Volavška, ki se je prav tako hotel napo-

titi v svoje zasebno stanovanje, bi bila najrajši pohitela mimo njega z nemim pozdravom, ker se še ni čutila dovolj močna, da bi bila lahko hlinila mirnost v obrazu.

Toda Volavšek je preprečil njeno name-ro, ko jo je po svoji navadi prijazno ogo-voril.

»Tako blede ste, ljuba gospodična,« je rekel sočutno. »Mislim, da vem, katere tiha bolečina je kriva temu. Vi ste prijateljica ubogega Gornika in njegova zla usoda vas boli. Ali nisem uganil?«

Iskrenemu sočutju, ki je zvenelo iz njegovih besed, se ni mogla ustavljati.

»Da, gospod Volavšek,« je rekla. »Strašno je gledati trpljenje nedolžnega, pa ne imeti sredstev, s katerimi bi se mu moglo pomagati.«

Stopila sta skupaj v stanovanje in Volavšek ji je rekel, naj mu sledi v njegovo sobo.

»V veliko olajšanje mi je,« je dejal, »govoriti o tej reči s človekom, ki enako verjame v Gornikovo nedolžnost. Res me je zadel občutna škoda, vendar bi jo bil morda utrpel, če bi bil v naprej vedel za posledice moje prijave policiji. Obžalovanja vredni mladi mož je postal žrtev nesrečnega naključja, a zdi mi ne vem, kako ga naj rešim. Zelo slabo kaže zanj, zelo slabo. Tega vam ne smem prikrivati, ljuba gospodična.«

»A kako je to mogoče?« je vzdihnila Majda vsa obupana. »Saj ga vendar ne morejo obsoditi, če nimajo nikakega dokaza za njegovo krivdo.«

»Tako sem mislil tudi jaz, a moj pogovor s preiskovalnim sodnikom me je navdal s skrbjo za Gornikovo usodo. Nepričakovano razkritje, da so njegove premoženjske raz-

mere obupne, da je v rokah oderuhov in zelo zadolžen, so hude reči, ki ne govorijo zanj. Njegovega položaja ne izboljša dejstvo, da noče povedati, zakaj se je tako zelo zadolžil. O njegovih dolgovih doslej nisem imel pojma.«

»To je bilo torej fisto, zaradi česar je bil že dalje časa tako zelo potrta,« je rekla Majda tiho in bolestno, kakor bi govorila sama sebi. Po kratkem premišljanju pa je dejala glasneje: »Vendar je moral vsaj namigniti, za kakšne reči je potreboval denar.«

Trgovca je odkimal. »Z ničemer ga ni mogoče pripraviti do tega, da bi kaj povedal. Ni torej čudno, če mu to nepojmljivo molčečnost štejejo v zlo. Sicer poizvedbo o njegovem življenju niso odkrile ničesar obremenilnega, toda preiskovalni sodnik je prav na podlagi tega prepričan, da je znal Gornik z veliko spretnostjo zabrisati za seboj sledove svojega nerednega življenja. Sodniku nikakor nisem mogel vcepiti drugačnega mišljenja. Ne tajim, da sem sam pred neresljivo uganko. V Gornikovem stanovanju kljub ponovni natančni preiskavi niso našli niti pare gotovine; tudi pri njem so ob aretaciji dobili le neznamen znesek. Znani oderuh Molk mu je komaj pred tremi tedni izplačal posojilo v znesku 30.000 dinarjev. Kje, za vraga, je mogel varčevati in skromni mož v tako kratkem času zapraviti toliko denarja?«

»Na to vprašanje vam tudi jaz v tem trenutku ne morem odgovoriti. Za nepošteno reči denarja gotovo ni porabil.«

»Jaz osebno mislim enako, vendar mi je nerazumljivo, da drugi niso o njegovi nedolžnosti prepričani. Če bi si le mogel na-

smrekovimi mladikami. Ta zemljišča so ograjena z žico in je zaradi tega tu trava večja kakor drugje. Pred nekaj dnevi pa se je začel na Gradišču na Slivnici dvigati dim. Nekateri ljudje so prihiteli na kraj požara, vendar ognja niso mogli udušiti. Škoda je velika, saj je zgorelo več sto drevesc, ki so jih posadili lansko leto. Požar so menda zatnili otroci.

* **Vlak je razmesaril delavca.** Na borovniškem mostu se je zgodila huda nesreča. Ko se je Petrič Jože, delavec pri železnici in oče več nepreskrbljenih otrok, vračal od ljubljanskega vlaka po mostu in prispel do čuvajnice, kjer stanuje, je na nepojasničen način prišel pod brzovlak, ki vozi skozi Borovnico v Ljubljano. Vlak je nesrečnega delavca na mestu ubil.

* **Požar v trgovini sredi Ljubljane.** Nedavno kmalu popoldne je nastal ogenj v Lingerjevi ulici v Češnjikovi manufakturni trgovini. Gasilci so morali vrata s silo vlomiti. S ceste so napeljali eno samo cev in udušili ogenj. Kako je požar nastal ni bilo težavno ugotoviti. Preden so uslužbenci popoldne odšli z dela, so očitno še enkrat malo naložili v peč, da bi ogenj ne pošel. Peč se je medtem malo čez mero razgorela, pa se je na lepem vnel pult, ki stoji tik nje in je le slabo zavarovan škoda je precejšnja.

* **Požar na Zidanem mostu.** Te dni je nastal v Št. Petru pri Zidanem mostu požar na podstrešju hiše vdove ge. Marije Pačave in uničil gornji del poslopja. Širijo se govorice, da je ogenj povzročila zločinska roka.

* **Samomor v Rajhenburgu.** Na preznik Treh kraljev je brez sledu izginil služitelj poštne urada v Somboru Josip Šeber. Sprva so sumili, da nekaj ni v redu, pregled blagajne pa je ugotovil, da je vse denarno poslovanje vse v najlepšem redu. Te dni je na železniški postaji v Rajhenburgu izvršil samomor neznan moški. Ugotovili so, da gre za pogrešanega Šebra. V smrt je šel zaradi živčne bolezni. Zapušča ženo in dvoje otrok.

* **Otroka je z nožem napadel.** V Smledniku so doživeli posebno žalosten primer podivjanosti. Pijan človek je z nožem navalil na dva majhna fantiča, 12letnega delavčevega sina Franceta Barba in 10letnega sina brezposelnega zidarskega pomočnika Ivana Konjarja. Prvega je precej nevarno ranil v desnico in v desno stegno, drugemu pa je zarinil nož

v hrbet. Oba so morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico, nasilneža pa so pobrali žandarji.

* **Svojega svaka je ustrelil.** Nedavno so našli pri Prekrižju blizu Zagreba v jarku truplo neznanega mladeniča, v katerem so spoznali kmeta Mato Kočarja iz Dediča pri Šestinah. Bil je ustreljen. Policija je začela takoj iskati morilca in kmalu ga je našla v osebi pokojnikovega svaka Dragotina Božiča. Kolar je baje Božiča hudo razžalil.

* **Smrt na vasovanju.** V Podgorcih so pijani fantje vsovali. V pijanosti je nastal pretep, ki se je končal s smrtjo posestnikovega sina Franca Slamarška. Sumijo, da ga je zabolil neki fant iz Lasčevce. Oblastva so odredila preiskavo.

V Čakovcu je bilo v zadnjih mesecih več tatvin. Naposled so le izsledili prave storilce, glavnega pa v osebi znanega meščana Alojzija Velnarja, obrtnika in hišnega posestnika. Podnevi je bil ugledan mož, ponoči pa je s svojim pomočnikom praznil trgovine po mestu. Bil je zraven še tako predrzen, da je nekega dne izvalil na dvorišče svoje hiše svinjo iz svinjaka v frančiškanskem samostanu in jo nato s kladivom pobil. Potem je priredil pojedino, na katero je povabil tudi dva frančiškana.

Dr. DARKO ČERNEJ

je otvoril

advokatsko pisarno

v LJUBLJANI, Tavčarjeva ul. 5

* **Divjaški nočni napad.** Pred dnevi je odslužil Anton Kranjc 25-letni sin posestnika v Polenškaku, kadrski rok in se vrnil k staršem. Vrnitev od vojakov je hotel proslaviti v vinogradu svojih staršev, kamor je povabil nekaj prijateljev in znančev. Ko so se proti večeru vračali domov, so bili dobre volje. Na nekem ovinku pa so se pojavili naenkrat štirje moški, oboroženi z noži in koli, in od vseh strani napadli družbo. Nekateri od vesele družbe so zbežali, ostali pa so bili vsi bolj ali manj težko ranjeni. Najhujše poškodbe je dobil Anton Kranjc. Smrtno nevarno ranjenega Kranjca so prepeljali

v ptujsko bolnišnico. Divjaški napad je povzročil veliko razburjenje med prebivalstvom.

* **Dva roparska napada.** Pred kratkim pozno ponoči se je vračal mizarski mojster Ivan Zemljič domov v Podgrad v Gornji Radgoni. V bližini posestnika Antona Sukiča v Podgradu pa sta ga iz zasede napadla dva neznanca, ga vrgla na tla, pretepla in mu vzela 1400 Din in kolo. Vestnim orožnikom se je v kratkem času posrečilo izslediti napadalca in ju vtakniti pod ključ. Isto noč je hotela večja družba okrinkanih neznancev vlomiti pri gostilničarju Ivanu Kukovcu v Lomanoših, kjer je gostilničar ležal bolan v postelji, negovala pa ga je hčerka. Vlomilci so obojna vrata od zunanje strani obložili s hlodi in zavežali, da bi na ta način preprečili beg iz hiše, nato pa so začeli odstranjevati železni križ pri stranskem oknu. Na klic bolnega očeta je hčerka začela skozi odprto okno klicati na pomoč, kar je odgnalo drzne vlomilce.

* **Otroka je vrgla v Dravo.** Orožniki so aretirali 30-letno s'uškinjo Katarino Lebanovo, ki jo je njen ljubimec ogradil, da je lani julija vrgla novorojenčka z državnega mosta v Mariboru v Dravo. Pri zaslišanju je Lebanova najprej to tajila, potem pa je vse priznala. Povedala je tudi, da je imela z omenjenim moškim otroka. Ker se je nedavno spila z ljubimcem, je ta vso zadevo iz maščevanja prijavil orožnikom. Lebanovo so orožniki oddali v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

* **Fantovski tepež s smrtnim izidom.** Na Tri kraje je Sokol v Dražgošah uprizoril »Desetega brata«. Dvorana je bila polna. Med igralci je bil tudi posestnikov sin Jelenc, ki je bil s svojo vlogo že sredi predstave prost, nato je kot reditelj pazil pri vratih, kdo se prihaja. Ko je vrata prvak zaprl, je udarila tuja pest po njih. Iz sosedske Češnjice je prispela skupina fantov in je začela klicati na koračjo. Takoj nato sta se zunaj sprijela Jelenc in njegov simešnjak Jelenc, ki pa si nista nič v sorodu. Med rovanjem sta padla po tleh in naenkrat je Jelenc, oni iz Sokolskega doma, zastokal. Zaradi preslabega zdravja je fantu počil žilodec. Nezvestnega so prinesli domov. Priključilo se je še večje trebušne m ene in nesrečni fant je izdihnil. Napadalec so odvedli v zapor škofje-loškega sodišča.

kak način razložiti, zakaj je iskal pomoč rajši pri zloglasnem oderuhu kakor pri meni.

»Zanesljivo je imel stvaren razlog za to,« je rekla Majda in z nanovo zbuženim pogumom pristavila: »Storiti moramo vse, da razkrinkamo skrivnost in odvrnemo od njega nesrečo.«

Hinko Volavšek ni pokazal mnogo upanja v zaskrbljenem obrazu. »Ali res verjamete, da bi tako trdovratno molčal, če bi ga odkritosrčno priznanje resnice moglo razbremeniti?« je vprašal. »Bojim se, da bi mu ne ustregli preveč, če bi ga pripravili do izpovedi.«

»Moje zaupanje v njegovo neomajno poštenost je torej le večje kakor vaše,« je odvrnila Majda z glasom globokega prepričanja. »Pravkar se je porodila v meni domneva, ki ji hočem priti do dna. Kako silno srečna bi bila, če bi mogla prispevati majhen delež k dokazu o njegovi poštenosti.«

Njene prej tako mračne oči so se svetile. Če bi bil Volavšek še sploh dvomil o značaju čustev, ki jih je Majda gojila nasproti Gorniku, bi se moral zdaj prepričati o tem, da je vse to, kar je govorilo iz njenih besed in njenega obnašanja, mnogo več kakor navadno mladostno prijateljstvo.

»Zelim, da bi bilo vaše prizadevanje deležno uspeha, liuba gospodična!« je dejal ginjen in ji podal roko. »Če vam lahko v čemerkoli koristim, kar obrniti se name. Tudi zame bo srečen dan, ko se bom lahko otresel teh neprijetnih dvomov.«

Naglo, kakor bi bilo šlo za vsako minuto, je šla Majda v svojo sobo, in pol ure

pozneje ponesla na pošto pismo, ki je imelo na naslovni strani pripombo: Ekspresno.

1.

Spet je poteklo nekaj dni, ne da bi se bil položaj aretiranega Gornika kaj izpremenil. Preiskava še ni odkrila ničesar, kar bi moglo razbremeniti aretiranca. Dejstvo, da je izginilo 40.000 dinarjev, je bilo še zmerom uganka, in preiskovalni sodnik je rekel Hinku Volavšku, ki ga je ponovno obiskal, da bo vse akte v naslednjih dneh izročil državnemu tožitelju, ker po njegovem prepričanju ni nikake ovire več za obtožbo.

Takšna vest nikakor ni mogla odpraviti slabega razpoloženja Hinku Volavšku, zlasti ker so še druge nevšečnosti z vseh strani prehajale nadenj. Šele zdaj, ko je slonelo vse breme vsega vodstva v trgovini spet le na njegovih ramah, je začel prav spoznavati, kako marljivega in vestnega pomočnika je izgubil zaradi aretacije Gornika. Tudi po desetkrat dnevno je pogrešal v težavnejših vprašanjih dobrega nasveta svojega zvestega sodelavca. V zadnjih letih se je Volavšek bolj in bolj navačal na udobno življenje. Zato ga je obilica dela, ki ga naj zdaj obvladuje sam, napravljala čemerneja.

Pa še tiste redke ure odmora niso bile vesele. Tista navidezno pristrčna ljubeznivost njegove žene je trajala komaj nekaj dni. Brez vsakega vidnega vzroka je bila zdajci spet hladna, muhasta in nebržna kakor poprej. Volavšek je nenadno izpremembo občutil tokrat toliko bolešneje, ker si je grenko očital slepo lahkovernost,

da je bil verjel v iskrenost njenih omamljivih besed. Ko je bila nekoč zelo neprijazno in zadirčno zahtevala od njega, naj je ne muči več z neznosno vlomilsko zgodbo, sta Irma in Volavšek pri svojih redkih srečanjih spet hodila drug mimo drugega nema in tuja. Takšno stanje med njima je včasih trajalo po mesce. Zdaj pa sta bila sprta prav za prav brez prepira; zato je kazalo, da se bo spor toliko težavneje poravnal.

Te domače neprijetnosti pa Irma niso pri njenem lovu za zabavami prav nič motile. Zdaj je bila skoro po cele dneve odsotna na obiskih in sprehodih. Kod je hodila, ni nikomur pripovedovala. Majda jo je videla navadno le pri skupni jedi, ki so jo pri Volavškovih opravljali ob mučnem molku.

Popoldne tistega dneva, ko je Hinko Volavšek dobil od preiskovalnega sodnika tako malo razveseljivo vest, je Irma pri obedu nenadno malomarno nagovorila moža:

»Saj menda še nisi pozabil, Hinko, da sva danes povabljeni na večerjo h komercialnemu svetniku Lokarju. Že pred štirinajstimi dnevi sva sprejela povabilo.«

»No, jaz kljub temu ne pojdem!« je Volavšek odločno izjavil. »Preobremenjen sem z delom in razen tega nisem razpoložen za družbo. Ena izmed služkinj naj zanese h gospodu Lokarju opravičilo.«

»To ni potrebno,« je dejala mlada žena nebržno. »Sama te bom opravičila, saj tvoja preobremenitev z delom pač ne more biti vzrok, da bi tudi jaz ne obiskala Lokarjevih.«

* **Prijeta (tihotapca) mamili.** Zagrebška policija je izsledila družbo tihotapcev mamili in aretirala Milana Vasiljevića in Josipa Urška. Pri pregledu prtljage so našli v kovčegih 50 kg opija.

* **100letna starka je umrla.** V vasi Ladvenjaku blizu Karlovca je umrla kmetica Barba Milčičeva, rojena leta 1836. Kljub visoki starosti je do zadnjega opravljala vsa hišna dela.

* **Strah vinskih kleti obsojen.** Pred malim senatom v Mariboru se je moral zagovarjati 21letni železničarski sin Alojz Brandstetter iz Selca, ki je bil obtožen, da je lani vlomil v Selcah v kleti treh tamošnjih posestnikov in ukradel večjo količino vina. Obsojen je bil na štiri mesece in sedem dni zapora.

* **Vlom v župnišče.** Pred nekaj dnevi je bil vlomljen v župnišče v Zapogah pri Smedniku in je vlomilec odnesel razne reči. Vlomilca so ljudje opazili pozneje na vasi. Je okrog 60 let star možak. Nosil je suknjo in sivo čepico.

* **Zasledovan nepošten hlapec.** Po Savinjski dolini se klati France Mesarič, bivši hlapec, star 24 let, doma iz okolice Maribora. Izvršil je že več vlomov, te dni pa je v družbi nekega svojega tovariša vlomil v gostilno Andreja Četine v Zg. Grušovljah pri Sv. Petru. Iz sobe je odnesel na škodo Antona Pucar več obleke, dvokrovno žepno uro, tanko srebrno verižico, denarnico z 200 Din gotovine in električno žepno svetilko. Istotem stanujočemu Matevžu Hribaršku pa je ukradel delavsko knjižico, obleko, 100 Din gotovine in več drugih predmetov.

* **Veliko skladišče vlomilca Pernata.** Velikansko zalogo ukradenega blaga so tezenski orožniki odkrili v neki hiši v nasipni ulici na Pobrežju. Tam je pred dnevi aretirani 32letni Anton Pernat skril del plena od tatvin in vlomov, ki jih je v zadnjem času izvršil sam ali pa s pomočjo pajdašev. Plen je skril tudi na drugih krajih. Tako so pred dnevi našli razno blago v skladišču nekega gostilničarja v Tattenbachovi ulici in pa v stanovanju njegovega dekleta. Kljub vsemu pa Pernat še zmerom taji, da bi bil blago naskrabel.

* **Vlomilska družba v Slovenskih goricah.** V eni izmed zadnjih noči so iz kleti Marije Jeričeve, posestnice v Kraljevcih, ki ima vinograd na Kočkem vrhu, vlomilci odnesli

30 litrov vina, iz sobe nad kletjo pa zavese in razno orodje. V pijanosti je tolpa povzročila lastnici tudi precejšnjo škodo s tem, da je del pijače iz sodov natočila v apneni škaf. Potem so vlomili še v sosedno viničarijo Antona Kocuvana iz Andrancev, kjer so odnesli 50 litrov vina in 40 litrov žganja, in na Peščenem vrhu pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah v klet Jurija Torna. Tu so izpili le nekaj vina in odnesli vrečo ovsa. Sosedu Matajcu pa so odnesli 26 litrov žganja. Ker take količine žganja vlomilska tolpa prav gotovo ne bo sama spila, se opozarjajo vsi, da ne kupujejo žganje od neopravičenih razprodajalcev.

* **Za gasilce je kupoval žganje.** Pri raznih mariborskih trgovcih se je pojavil neki možki z naročilnico gasilske čete v Kamnici za razne predmete. Prišel je tudi v trgovino g. Perhavca, kjer je predložil naročilnico, po kateri se g. Perhavec naproša, da mu izroči na račun gasilske čete v Kamnici večjo količino slivovke in likerjev za veselico. Ko pa je g. Perhavec telefonično vprašal predsednika gasilcev v Kamnici g. Lavrenčiča glede količine naročenih predmetov, je izvedel, da takšna naročilnica sploh ne obstoji. Moškega, ki je 32letni ključavničar Josip Herič, so aretirali in so ga po priznanju krivde izročili sodišču.

* **Dva vlomila.** Brata 20letni Ivan in 17letni Ciril Tancinger iz Statenberga pri Makolah sta zagrešila v eni noči kar dva vlomila. Najprej sta se oglasila pri viničarju Andrljuhu, nato pa pri kovaškem mojstru Sajku v Makolah. Prvemu sta odnesla 25 kg prekajenega svinjskega mesa, drugemu pa sta vzela vse kovaško orodje. Orožniki so ju kmalu izsledili. Pri hišni preiskavi so našli vse ukradene predmete, razen tega več čebelnih panjev, moško kolo znamke »Torpedo« lcvsko puško in večje število raznovrstnih ključev. Vsi zaplenjeni predmeti so v občinski pisarni v Makolah.

* **Dva nevarna vlomilca za zapahi.** Te dni so stražniki v ljubljanskih Mostah izvedeli, da se v nekem brlogu skriva 32letni brezposelni ključavničarski pomočnik Srčnik iz Mengša, ki je že v zgodnji mladosti zamenjal svoj posel z vlomilskim poklicem. Prijeli so ga in na policijski upravi so našli pri njem nekaj kosov razno-

vrstnega blaga, ki so ga izdali, da je v zadnjem času sodeloval pri nekaterih večjih vlomih. Po paru rokavic, ki jih je nosil s seboj, so dognali, da je bil Srčnik 16. decembra v znani Fonovi gostilni na Tyrševi cesti v gosteh, odkoder je izginilo za okrog 5000 Din raznovrstnega blaga. Na njegovem stanovanju pa so našli še skoro nove modne hlače in kratek ženski plašč iz finjšega krzna, ki nosi znamko Rotove trgovine. Dalje je policija prišla v Novih Jaršah 34letnega brivskega pomočnika Silva Škrbca iz Trsta. Ko so razni listi objavili seznam pri Škrbcu zaplenjenih predmetov, sta bila kmalu pojasnjena dva njegova večja vlomila. Po aktovki, ki so jo našli pri njem, so dognali, da je Škrbec v noči na 12. decembra vlomil v stanovanje tovarnarja Arharja v St. Vidu. Po božičnih dobrotah, s katerimi se je gostila njegova družba, so izsledili, da je na sveti dan ponoči obiskal shrambo krojaškega mojstra Vrhovca v Dravljah. Eden izmed zaplenjenih namiznih prtov pa ga je izdal, da je bil pred kratkim na nočnem obisku tudi v znani Rebčevi restavraciji na Tyrševi cesti.

* **Obsojba vlomilcev.** Te dni sta se zagovarjala pred velikim senatom v Celju znani 24letni, v Gornji grad pristojni Ivan Bezovšek, delavec brez posla in stalnega bivališča in 32letni delavec Jože Kotnik iz Tiroseka pri Gornjem gradu. Bezovšek je lani dolgo strahoval gornjegrajski srez in je izvršil 11 večjih vlomov, skupaj s Kotnikom pa je izvršil roparski napad, ne da bi se mu bilo posrečilo žrtev oropati. Po aretaciji je Bezovšek v celjski jetnišnici napadel dva jetniška paznika in ju hotel usmrtiti, da bi mogel potem pobegniti. Kotnik je z ukradenim Bezovškovim denarjem kupoval za Bezovška obleke in druge reči. Obtoženca sta priznala svoje zločine. Bezovšek je glede svojega napada na jetniška paznika trdil, da ju ni nameraval umoriti, česar mu pa sodišče ni moglo verjeti. Bezovšek je bil obsojen na 16 let robije, trajno izgubo častnih pravic, na 360 Din denarne kazni in na oddajo v prisilno delavnico po prestani kazni za dobo petih let. Jože Kotnik je bil obsojen na pet let robije, na izgubo častnih pravic za dobo petih let in na 120 Din denarne kazni.

* **Obsojeni vlomilci.** Mali kazenski senat v Mariboru je obravnaval več primerov vlomov

Trgovca je neprijazno pogledal ženo, kakor bi ji hotel reči zelo hudo besedo toda nedostopni hlad njenega lepega obraza mu je dovolj razločno povedal, da nikaka beseda ne bi učinkovala nanjo in je ne odvrnila od njenega sklepa. Zato se je zadovoljil le s tem, da je skomignil z ramami in vstal, da zapusti jedilnico, v kateri je zdaj preživil le najmučnejše minute svojega neveselega življenja.

S popoldansko pošto je prejel pismo nekega poslovnega prijatelja, ki se je med izdatnim opravičevanjem obrnil nanj v čisto zasebni zadevi. Mož se je šele pred kratkim oženil s tukjo, ki ji razmere v domačem mestu niso znane, pa je zato prosil Volavška, naj mu sporoči nekaj naslovov oddaljenih trgovin z ženskimi potrebščinami in prvovrstnih šivilj. Volavšek se je grenko smehljaj, ko je bral pismo.

Morda sotrpini!« je mrmral. »Toda je še v medenih tednih in bi mi gotovo zameril, če bi mu iz človekoljubnosti zavrnil izpolnitev njegove želje.«

Poklical je knjigovodjo in ga poslal s pismom v svoje stanovanje. Gospa Irma naj bo toliko prijazna, mu je naročil, in naj napiše nekaj primernih naslovov.

Čez četrte ure se je mladi mož vrnil. Izročil je svojemu šefu razen pisma poslovnega prijatelja dolg, ozek trak, na katerem je bila napisana vrsta trdk.

»Gospa Volavškova se je oblačila,« je rekel, »in mi je po služkinji poslala ta ozek listek.«

Volavšek, ki je bil zaposlen z drugimi reči, je odložil oba papirja na mizo in odpustil knjigovodjo. Čez nekaj časa je slišal,

da se je pripeljal pred hišo avto. Ko je pogledal skozi okno, je videl, da je njegova žena v dolgem, z belo kožuhovino obrobjenem večernem plašču stopila iz hiše in sedla v vozilo. Komaj ga je nekoliko zbolelo, da se je tako brez poslovitve in brez pozdrava odpeljala. Nikdar ni bolj kakor v tem trenutku občutil, da tudi v njegovem srcu ni več prave ljubezni do nje. Toda nekaka zagrenjenost je vendarle vstajala v njem.

»Ta dragoceni plašč si je šele zdaj kupila,« je mislil sam pri sebi, »in čez nekaj časa mi bo predložen račun. To so torej njeni sklepi, da se bo poboljšala. A jaz, lahkovener bedak, sem ji verjel.«

Spreletelo ga je nekaj, kar je bilo skoro podobno škodoželjnosti, ko se je spomnil pisma poslovnega prijatelja.

»Vsaj nisem sam tak nesrečen. Naj tudi on plača svoj davek ženski ničemurnosti.«

Poiskal je pisemski papir in vzel v roko ozki papirnati trak z nalovi. Na prvi pogled je spoznal, da ta lepa pisava ni ženina, temveč Majdina. Ko je prepisaval naslove na pisemski papir, se je spet zbudilo v njem globoko sočutje z ubogo, mlado deklico.

»In če bi Gornik tudi res bil tat, bi zaradi Majde vendarle želel, da bi bil oproščen. Z vero vanj bo brez dvoma pokopala tudi zadnje upanje na lastno srečo.«

Obrnil je papirnat trak na drugo stran, če ni morda še tu zapisan kak naslov. Pa je bral samo s spretno trgovsko roko napisano opombo: »40.000 dinarjev v tisočdiarjskih bankovcih.« Pod tem besedilom je bil žig tvrdke Stefanovič in sinovi.

(Dalje)

Plačajte naročnino v začetku leta

in sicer za celo ali vsaj pol leta. Tako boste imeli eno skrb manj in uprava lista vas ne bo nadlegovala s položnicami in opomini. Vplačane položnice shranjujte, da boste videli, kdaj Vam poteče naročnina, katero nato takoj obnovite, da vam uprava ne bo časopisa ustavila. Pri tej priliki porabite položnico, ki jo imate od poprej doma ali jo zahtevajte od urave.

Prav tako prosimo naročnike v inozemstvu, da naročnino pravočasno obnavljajo. Najlažje se denar nakaže po mednarodni poštni nakaznici. Znesek se mora napisati v dinarjih, ki ga na pošti preračunajo v tujo valuto. Naročniki v Franciji, v Belgiji in na Holandskem pa se radi poslužujejo tudi banke Baruch v Parizu, ki daje oglase v naš list.

Opozarjamo, da morajo ta mesec biti plačani tudi vsi zaostanki iz preteklega leta, ker bomo drugače primorani izterjati jih z opominskimi in poštnimi stroški vred po poštenu slu.

Kdor ljubi »Domovino«, plačuje redno naročnino.

Uprava »Domovine«

in tatvin. Tako je bil obsojen 21-letni delavec Henrik Leskovicar iz Slovenske Bistrice na 15 mesecev strogega zapora, ker je vromil v stanovanje posestnika Gregorja Tekaveca v Ritoznju ter ukradel obleko, perilo in drugo. 24-letni delavec Karel Zlaber iz Velke je bil obsojen na eno leto strogega zapora, ker je kradel v Stari gori in v Gačniku. 33-letni mersarski pomočnik Avgust Kolar iz Rogoševca pa je bil obsojen na osem mesecev strogega zapora, ker je v Tešanovcih ukradel posestniku Ludoviku Kucanu razne predmete.

POPOTNIKOVA TORBA

Zaklad rimskih zlatnikov na njivi

Grajena pri Vurbergu, januarja. V Grajeni pri Vurbergu je neki posestnik lani oral na njivi. Nenadno pa se je med zemljo, ki jo je plug obrnil, zabeležilo nekaj svetlega. Presenečen je kmet opazil svetel novček starinske oblike in z nerazumljivim napisom. Očistil ga je in videl, da je iz zlata. Kopal je na dotičnem mestu še naprej in našel še več zlatnikov. Zlatniki so iz poznorimske dobe in imajo na eni strani lik cesarja Valentinijana, na drugi strani pa boga Merkurja. Izdelani so bili v kovnici v Trierju, kar pove poseben znak na novcu. Izdelava je naravnost umetniško dovršena. O zakladu se je pozno razvedelo, ker je posestnik iz previdnosti zaklad zamolčal, dokler ni najdišče temeljito preiskal. Zlatniki so dobro ohranjeni, kar kaže na to, da še sploh niso bili v prometu in da so bili shranjeni v zaboji. Najbrže je bila zakopana na tem prostoru kakšna rimska vojaška blagajna.

Posestnik je zlatnike kmalu razpečal. Nekaj jih je kupil mariborski muzej, nekaj ptujski, večji del pa je prešel v roke zasebnih zbirateljev denarja. Bili pa so precej dragi. Mariborski muzej je plačal kos po 600 Din, dasi zlatu ni več vredno kakor kalih 200 Din. Najdba nenavadnega zaklada je povzročila okrog Vurberega pravcato mrzlično iskanje zakladov. Marsikateri kmet se zdaj pri delu na polju in v vinogradih skrbno ozira v zemljo v nadi, da bo tudi on odkril zlatnike.

Vračajo in izseljujejo se

Jesenice, januarja. Preko jesenske postaje se naši ljudje po večini vračajo iz tujine ali pa gredo s trebuhom za kruhom. Največ je med povratniki takih, ki s prihodom na domača tla ne vedo, kje bodo spet prijeli za delo. Vračajo se največ iz Francije in v pretežni večini brez sredstev.

Francoski povratniki pravijo, da je zaslužek v Franciji sreden in znaša 25 do 40 frankov. Pod Blumom so se jim plače malo zvišale, zato pa so se tudi cene živih dvignile tako, da povšek nič ne koristi. Več zaslužijo le rudarji v Lotaringiji in Moseli; tam pa so več zaslužili že prej, pred leti tudi po 80 frankov dnevno. Danes se v Francijo ne izseljujejo zato, da bi si kaj prihranili, ker to ni mogoče, temveč le zato, da se preživljajo iz rok v usta. Kolikor toliko dobro se godi onim, ki delajo na kmetih v srednji Franciji. Francoski delavci mrzijo kmečko delo, zato rajši delajo po 8 ur v tvornicah. Tako delata na posestvu neki rojak in njegova žena, imata tam hrano in stanovanje in letno po 10.000 frankov. Seveda na uro ne smeta gledati, ampak delati od zore do mraka. Med kmečkimi delavci je zlasti mnogo Prekmurcev.

Pred dnevi sta se vrnila v Ameriko dva naša rojaka, oba v zlate rudnike. Zaslužek tudi v Ameriki ni več poseben privilegij. Kar naši ljudje prihranijo, prihranijo z varčevanjem. Privoščiti si ne morejo nikake zabave. Zaslužek v zlatem rudniku znaša

5 do 6 dolarjev na dan. Delajo po večini brez obleke v veliki vročini. Podjetje jim da stanovanje in hrano in plačajo za to pol-druhi dolar dnevno. Obleka stane 60 dolarjev, srajca 2 do 6 dolarjev. Omenjena rojaka sta bila tam že 5 let in sta nekaj prihranila. Zdaj se vračata, da bosta še prihranila. V domovini sta se poročila, a sta mladi ženi pustila doma.

NAŠI NA TUJEM

Uspehi slovenskega letalca v Ameriki. Naš rojak Jurij Kraigher je nedavno postal šef-pilot velike ameriške potniške letalske družbe s sedežem v Brownsvilleju (Texas). Kraigher je doma iz Hrašč pri Postojni in je svojo letalsko kariero začel med svetovno vojno na avstrijskem vojaškem letališču pri Dunaju. Kot vojaški letalec se je udeleževal na italijanski fronti, odkoder je leta 1918, s svojim letalom odletel preko strelskih jarkov na italijansko stran, da bi na ta način prispeval svoj deček, da se čimprej uniči Avstro-ogrska in da vstane iz njenih razvalin mlada Jugoslavija. Po vojni je prišel v Ameriko in dobil službo pri neki zrakoplovni družbi v New Yorku, kjer je ostal več let. Njegova zaposlitev je obstajala večinoma v tem, da je z vladnimi fotografi prirejal lete nad področjem države New York. Njegove odlične sposobnosti so mu pripomogle do službe pilota pri prej omenjeni potniški zrakoplovni družbi, ki srejeva v svojo službo le najboljše pilote. Tudi ta družba je pravilno ocenila njegove sposobnosti in imenovala ga je za šefa-pilota ali za načelnika svojega velikega podjetja.

Trpljenje naših delavcev v Iranu. Na Sušaku in po raznih drugih primorskih krajih so neki agentje pred časom vabili delavce na delo v Iranu v Perziji. Pripovedovali so, da morajo najeti tisoč delavcev, ki bodo dobili dobro zaposlitev pri gradbi železnice. Od vsakega delavca so zahtevali, da predloži zdravniško spravečo in da sam plača potne stroške. Agentje so obetali, da bodo lahko delavci 75 odstotkov svojega zaslužka poslali domov ali pa ga prihranili, ker bodo imeli od podjetja po najnižji ceni stanovanje in prehrano. Obljubili so tudi, da bo povratek v domovino plačalo podjetje. Mnogi delavci so si za vožnjo izposodili denar, zdaj pa pišejo domov, da so bile obljube lažne. Delati morajo na dan 10 ur in skoro ves zaslužek gre za prenočišče in hrano, ki sta draga in slaba.

Novice iz Amerike. V Rentonu je umrla Terezija Kosmačeva, stara 61 let, doma iz Zetina. V naselbini Centeru je umrl Karl Šifrar, star 24 let, rojen v Ameriki. Njegovi starši so doma iz Stare Oselice nad Skofjo Loko. V Eatonu je umrl Jože Novak, star 41 let, doma iz Knežaka na Notranjskem. V Clevelandu sta umrla Jože Kranjc star 76 let, doma iz Cerknice, in Jože Butinar, star 39 let, doma iz Prekmurja. V Chicagu je umrl Franc Bahovec, star 75 let, doma iz Zagradca pri Grosupljem. V Tomahawku je umrl Jože Stefanec, star 72 let, doma iz Črnoljaja. Bil je eden najstarejših slovenskih naseljencev v tem kraju. Zapustil je ženo, pet odraslih sinov in eno hčerko. Pri občinskih volitvah v Ellyu je bil izvoljen za župana Slovenec Jakob Pešl, rojen v Ameriki. Njegov oče je doma iz Jernejeve vasi pri Črnoljaju.

Iz Buer-Hassela (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovnsko narodno delavsko društvo »Edinost« je povabilo na Tri kralje člane z družinami v društvene prostore na božičnico z obdarovanjem otrok. V lepo okrašeni dvorani so nas pozdravljali sliki našega mladega kralja in kraljice Marije v narodnih zastavicah. Svečanost je otvoril predsednik društva g. Rogina in nam želel srečo v novem letu. Hkratu je imel rodoljuben nagovor, v katerem nas je izpodbujal k zvestobi do našega kralja in domovine. Pri božičnem drevescu so bili otroci obdarovani z lepimi darovi. Hvala predsedniku in vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu božičnice,

tako gospein Jermanovi, Onišakovi, Medvejskovi in Simonovi, zlasti pa generalnemu konzulu g. Pantiču v Düsseldorfu in g. Mariču v Sodingenu. Svečanost je bila zaključena s trikratnim klicem »Živela naša domovina in naš kralj!«

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovnsko narodno društvo v Gladbecku želi najprej vsem čitateljem srečno novo leto. Pri nas so se delavske razmere nekoliko izboljšale tudi za naše rojake. Brezposelnih pa so dobili zimsko podporo, kurjavo in nekoliko živil. Leta 1936. je bilo naše društvo večkrat v hudem boju proti nasprotnikom. Pisalo se je že, da smo rojaki iz Gladbecka zapustili zvezo, kar pa ni resnično. Hočemo biti zvesti zvezi, ki jo vodi osrednji predsednik g. Pavel Bolha. — Dne 6. t. m. smo imeli obdarovanje otrok. Obdarovanih je bilo 76 otrok z jabolki, orehi in z različnimi slaščicami, a 11 čez 60 starih članov je dobilo tobak in cigare. Otvoril je prisrčno prireditev predsednik g. Košir in se hkratu spominjal rojstnega dne naše kraljice Marije. Nato je dal besedo izseljenskem učitelju g. Šlibarju, ki je govoril o kraljici kot dobri materi in veliki dobrodelnici. Pri tem smo trikrat vzkliknili »Živela kraljica in kralj Peter II.« G. Košir se je zahvalil g. Šlibarju za lepe besede, nato pa so trije otroci, ki jih je naučil g. Zavodnik, deklarirali lepe pesmi in hčerka g. Zavodnika se je zahvalila g. učitelju za trud in mu v imenu društva želela srečno novo leto. Prav tako je bila izrečena zahvala vodji pevskega odseka g. Stritarju. Potem so zapeli otroci pod vodstvom g. Šlibarja dve božični pesmi. Iskrena hvala zveznemu predsedniku g. Bolhi in generalnemu konzulu g. dr. Pantiču in g. Mariču in gospe iz Sodingena za darila.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovnsko narodno društvo »Domovinski zvon« priredi 24. t. m. ob 3. popoldne v dvorani Roze, Gladbeck, Landstrasse, blagoslovitev jugoslovnske narodne zastave in obdarovanje otrok. Proslave se udeležijo generalni konzul g. dr. Dušan Pantič, konzul g. Vadić in drugo konzularno osebje. Za botra zastave smo naprosili g. dr. Pantiča in za botrico konzulovo soprogo go. Vadićevo. Se enkrat vabimo vsa bratska društva s Poruhrja, da se proslave udeležijo.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Francija: št. 1117-94. Paris; Holandija: št. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg. — Na zahtevo pošlamo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Iz Herne-Holthausena (Nemčija) nam pišejo: Dne 6. decembra smo imeli občni zbor Društva sv. Barbare, na katerem je bil spet izvoljen dosedanj zaslужni odbor. Po občnem zboru so se razdelila darila med našo dečo. Ker je med našimi člani mnogo brezposelnih, je seveda društvo prinomoglo, da je tudi vsak član sprejel malenkostno podporo. Nato se je začela proslava uedinjenja hkratu s praznovanjem rudarske zaščitnice sv. Barbare, katere ime nosi naše društvo preko 27 let. Da pa je bilo razpoloženje prijetnejše, je poskrbela Rožnenska bratovščina z raznimi zabavami. Vmes so še zalele peyke nekaj nabožnih in narodnih pesmi. Pozno ponoči so dospeli povabljeni odlični gostje iz Düsseldorfa z avtomobilom, ki smo jih sprejeli z velikim veseljem. Drage goste, generalnega konzula g. dr. Pantiča, konzula g. Nadića, izseljenskega komisarja in našega častnega predsednika g. Hinka Samca in tvorničarja čokolade g. Mariča in njegovo gosno soprogo je pozdravil v imenu društva tajnik g. Hrovat in ki je v jedratih besedah obrazložil pomen 1. de-

cembra. Dobili smo tudi zagotovilo, da pri-
deta v Nemčijo še dva učitelja, ker eden
nikakor ne zmore vsega ogromnega dela.
Nadalje je povzel besedo izseljenjski komi-
sar g. Hinko Samec in govoril o državnem
prazniku uedinjenja. Svoj govor je zaklju-

čil z besedami: »Živel naš kralj Peter II. in
naš kraljevi dom! Živela Jugoslavija!« Pri-
družila se mu je z vzkliki vsa dvorana. H
koncu se je društveni tajnik g. Hrovat v
imenu društva zahvalil odličnim gostom za
obisk in za darove.

Rešitve ugank iz božične številke

Za bistro glavič: Sneženo kepo je vrzel
prvi deček (pri plotu). Prav so uganili: Švaj-
ger Ivan (Bučica), Bizjak Marica (Podhom
pri Gorjah), Kolenc Jakob (Podlog—Sv. Pe-
ter v Savinjski dolini), Podpečan Viktor
(Stranice), Priteržnik Ivanka (Gmajna pri
Slovenjgradu), Hlebec Ivan (Središče ob
Dravi), Lotrič Franc (Nemilje—Selca), Do-
mitrovič Ivan (Orešje—Bizeljsko), Kavčič
Anica (Stražišče pri Kranju), Breznikar Da-
niela (Gračnica-Rimske toplice), Weiss Ivan
(Koprivnik pri Kočevju), Mavrin Rudolf (Ba-
binici pri Ljutomeru), Ožbolt Gabriel (Ježe-
vo—Dugo selo), Pavliha Alojz (Litija), La-
puh Josip (Studenci—Maribor), Markelj Al-
binca (Radovljica), Šumi Ivan (Struževo—
Kranj), Purkart Ivan (Purkače—Rob), Po-

točnik Franc (Kaindorf—Leibnitz v Avstri-
ji), Teran Franjo Branimir (Naklo), Pernat
Ludvik (Lens v Franciji).

Kotiček za ugankarje. Rešitve: 1. Rebus:
Domovina je najboljši slovenski tednik. 2. Po-
setnica: Roman Velika ljubezen. 3. Dopolnil-
nica: Prazen sod bobni. 4. Črkovnica: Tiha
voda mostove podira. 5. Magičen lik: sova.
Omer, vera, Arad. Izmed številnih reševalcev
so vse prav rešili: Hasi Miran (Ptuj), Kosi
Mirko (Maribor), Pivec Ignac (Vrata pri Ja-
vorju—Smartno pri Litiji), Razboršek Jože
(Mala breza pri Sv. Rupertu—Sv. Jurij ob
južni železnici) in Kuclarjeva Ivanka (Kranj)
a štiri uganke je rešil prav Kramžar Franc
(Gladbeck v Nemčiji).

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Sirovi cmoki. Mešaj, da narase, sedem
dek sirovega masla. Nato primešaj dve jai-
ci, malo soli, pol kile pretlačene skute, šest
dek drobtin, tri deke zdroba, pet dek moke
(če je skuta zelo mehka, dodaj še žlico
ali dve moke) in nazadnje zamešaj še pol
zavitka pecilnega praška. Iz testa oblikuj
bolj drobne cmoke in jih zakuhaj v slan
krop. Vro naj 10 do 15 minut. Kuhane cmo-
ke poberi v toplo skledo in zabeli s sirovim
maslom, v katerem si zarumenila pest drob-
tin. Zraven daš kuhane, hladne suhe češ-
lje. Po okusu lahko posuješ cmoke s slad-
korjem.

Grahova juha. Namочи za pol ure 20 dek
graha. V kozi razbela tri deke masti in pre-
praži žličico drobno zrezane čebule in žli-
čico drobno sesekljane zelenega peteršilja.
Na čebulo vlij liter mrzle vode, premešaj,
stresi noter ocejeni namočeni grah in
osoli. Ko je grah kuhan, ga pretlači. V ko-
zici pa napravi ne pretemno prežganje iz
petih dek masti (še bolje iz sirovega masla)
in petih dek moke. Prežganje stresi v vodo,
v kateri si kuhala grah, prilij še toliko vo-
de, kolikor juhe potrebuješ za štiri osebe.
stresi noter tudi pretlačeni grah in malo po-
popraj. Vse skupaj naj vre še 10 do 15 mi-

nut. Ko je juha gotova, jo postavi na stran.
V lončku raztepi osminko litra sladke sme-
tane in dve jajci, mešaje vlij v juho in
daj hitro na mizo. Med tem ko juho pri-
pravljaj, pa zreži eno ali dve žemlji na ten-
ke koščke in jih v kozici lepo rumeno ope-
ci. Opečene žemlje daš posebej na krožni-
ku z juho na mizo, da si jih vsak sam da v
juho.

Praktični nasveti

Ne jej prehitro. Če te boli želodec, je
največkrat vzrok, da si prehitro jedel. Za-
to jej počasi in jed dobro zveči, da se do-
bro zmeša s slino. Kdor hitro je in jed pre-
malo zgrize in prežveči, razdraži želodčno
sluznico, kar večkrat povzroči izpuščaje na
koži, preveliko potenje in celo izpadanje
las. Torej jej zmerom počasi in zmerno.

Proti nespčnosti so napredaj vsakovrst-
na zdravila. Ker se pa telo na zdravila po-
časi tako privadi, da nazadnje več ne po-
magajo, zato poskusi tole preprosto sred-
stvo: Spij zvečer, preden ležeš, čašo sladke
vode, ki jo napraviš tako, da v četrtinko
litra vode raztopiš tri kocke sladkorja. Na
noge si hkratu deni mrzel obkladek. Čez
obkladek pa zavij noge s toplo ruto. Mrzel
obkladek pomiri živce, pa kmalu zaspiš. Po-
sebnost pri živčno razdraženih otrokih, ki tr-
pijo zaradi nespčnosti, je to sredstvo do-
bro.

Obdarovanje plemenitih ljudi v Franciji

Lep običaj imajo v Franciji: Francoska
akademija namreč vsako leto obdaruje naj-
plemenitejše ljudi, ki se odlikujejo z d-
brimi deli. Prav zanimivo je pregledati seznam
obdarovancev, ki nam kaže dosti genijevih
zgodov dobrote in ljubezni do bližnjega.

Letos je med odlikovanci 16-letna dekli-
ca Georgetta Dumontova iz vasice Cheve-
noza na Savojskem. Ko ji je bilo osem let,
je izgubila mater. Oče, ki ima majhno kme-
tijo, je ostal sam s šestimi otroki; izmed
teh je imel najstarejši 12 let. Oče je bil po-
habljen in prav slabotnega zdravja. Trudil
se je, kolikor se je mogel. Tudi fant je ho-
dil z njim na polje. A kdo naj doma pazi
na najmlajše in vodi gospodinjstvo? Oče je
bil ves potr. Mala Georgetta ga je nekoč
dobila, ko se je jokala. »Zakaj se pa jokaš?«
ga je vprašala, ker so doslej plahega otroka

ganile očetove solze. Na mah je razumela
deklica, da bo z delom potolažila očeta.

Odslej je vsak dan zgodaj vstajala, hodi-
la v klet po drva, kurila v peč, hodila po
vodo, oskrbovala mlajše, pospravljala in dan
na dan opravljala gospodinjska dela. Bila je
za mater bratom in sestram in očetu prava
gospodinja.

Domači župnik je vse to sporočil Franco-
ski akademiji, češ, da je otrok komaj tako
velik kakor miza, a že vodi vse gospodinj-
stvo.

Ko je mala dorasla šoli, je bila očetu še
boljša pomočnica. Podnevi je bila na polju,
zvečer in ponoči je s strojem šivala obleke
za bratce in sestrice. Osem let je ta otrok s
svojim gorečim delovanjem zbujal občudova-
nje vse vasi. Vse je hvalilo njeno pridnost,

a ona sama si o sebi prav ničesar ne domi-
šlja.

Prav poseben je primer Marije Bordesou-
lejeve, ki ji bila tudi nagajana. Leta 1893
je stopila v službo ruskega generala v Petro-
gradu. Morala je zlasti skrbeti za generalovo
bojno hčerko in v 12letnem požrtvovalnem
delu ji je uspelo, da je hčerko rešila bolezni.
Kasneje se je hčerka poročila z nekim viso-
kim plemičem in Marija ji je sledila. Ko je
bila vojna, se je posvetila delovanju pri
Rdečem križu. Nato je nastala revolucija.
Ponudili so ji, da more z drugimi Francozi
vred očit iz Rusije, a ona ni hotela zapustiti
princeze, svoje bivše varovanke, ki so ji
boljševiška oblastva začela groziti. Princezo
so res kmalu zaprli. Marija ji je v ječo nosila
živila in bila zmeraj v nevarnosti, da jo za-
sačijo. Ko ji je pošel denar, se je upala celo
pred boljševiška oblastva, ki jim je dokaza-
la, da še princezi godi krivica. In res jo je
osvobodila iz ječe.

Marija si še služi kruh, dasi je že v letih,
in skrbi tudi za nekdanj tako odlično plemki-
njo Rusinjo.

Mojstri v ponarejanju bankovcev

Ponarejanje denarja je menda staro kakor
denar sam. Vse države so se morale in se še
morajo zelo truditi, da svoje bankovce tako
izdelujejo, da jih je čim težavneje ponarejati.
Najslavnejši ponarejevalec denarja je živel
na Angleškem pred kakimi sto leti. Imeno-
val se je Barmach. Ko je presedel več let v
ječi je nekoč dejal, naj bankovce izdelujejo
v več barvah, če hočejo onemogočiti ponare-
janje. S tem bi bilo ponarejanje tako težav-
no in drago, da ne bi nihče več ponarejal
denarja. Angleška zakladnica je poslušala
njegov nasvet in je začela izdajati bankov-
ce z robom vseh mavričnih barv. A s tem ni
država ničesar dosegla, zakaj kmalu so se
pojavi ponarejeni bankovci, ki so bili do
skrajnosti slični pristnim.

S fotografijo so dobili ponarejalci izvr-
sten pripomoček za ponarejanje, kar nam
kaže neka dunajska sodna obravnava, ki se
je pred vojno ves svet zanimal zanjo. Opa-
zili so bili namreč, da so bili v prometu 50-
kronski bankovci, ki so nastali le s pomočjo
fotografije in jih je bilo komaj mogoče lo-
čiti od pristnih. Izdeloval jih je mladi uče-
njak Ladislav Hozek ki je na sodišču izja-
vil, da si je stavil za življenjsko nalogo, da
bo dognal vzroke malarije. Ker pa ni imel de-
narja za preizkuse, je začel ponarejati 50-
kronske bankovce. Izsledili so ga, ker je bilo
sumljivo, da ni nikogar pustil v svojo sobo
in ker je strastno ljubil fotografiranje. Ko
so ga prijeli, so dobili v njegovi aktovki naj-
novejša dela o napredku barvastega foto-
grafiranja, dalje razne fotografske potrebš-
tine in v neki knjigi več ponarejenih bankov-
cev po 50 kron. Vsi strokovnjaki so obču-
dovale te mojstrske izdelke.

Podobne mojstrovine so bili ponarejeni
angleški bankovci, ki so pa izhajali iz Ru-
munije. Izdelovala jih je neka z najboljšimi
stroji opremljena tvornica. O teh bankovcih
so dotlej mislili, da jih je sploh nemogoče
ponarediti.

Drugi ponarejalni način, ki so ga le s
težavo izsledili, so dognali pri ponarejenih
1000lirskih bankovcih. Neki sodni kemik je
slednjič izsledil, da so bili 1000lirski bankov-
ci narejeni iz 10lirskih tako da so ponareje-
valci številko »dieci« (deset) skrbno izradi-
rali in jo nadomestili z »mille« (tisoč).

V ŠOLI

Učiteljica opisuje učenkam strupene kače
in vpraša eno: »Zakaj se moraš na izletu ali
izprehodu bati kače?«

Učenka: »Da bi me ne zapeljala kakor
Evo v raj.«
ad naši na tujem

Življenje na zemlji traja 4284 milijonov let

Kdaj in kako se je pojavilo življenje na naši zemlji? O tej zanimivi snovi je predaval odlični predavatelj vseučilišni profesor dr. Zarnik iz Zagreba v mariborskem ljudskem vseučilišču. V predavanju je obšel vsa razdobja zemskega postanka vse do današnjih dni. Povsod kamorkoli se ozremo po zemski površini, najdemo življenje, tako v globočinah kakor tudi na najvišjih vrhovih. Temu pa ni bilo zmerom tako. Ko je bila naša zemlja še v žarečem stanju, je silna vročina izključevala razvoj vsakega življenja, ker je življenje vezano na vodo. Brez vode ni življenja. Številke o odstotni vsebini vode, ki jo najdemo v vsakem živem bitju, to potrjujejo. Raziskovanja raznih kamenin, ki ležijo zakopane v zemskih plasteh, so dala tej vedi podlago za obsežna proučevanja, saj čitamo iz njih malodane ves življenski razvoj na naši zemlji.

Arhaična, eozoična, paleozoična, mezozoična, terciarna, kvartarna in druge dobe so

trajale po milijone let. V paleozoični dobi naletimo na ostanke živih bitij, o čemer nam pričajo mnogi odtiski v kamenju. Med temi bitji dobimo vrste živali ki so sorodne današnjim vrstam in so tako rekoč predhodnice današnjega živalstva. Terciarna doba je doba razvoja sesalcev, ki so pa bili takrat izredno veliki. Iz te dobe imamo tudi prve ostanke raznovrstnega orodja. Čudne živali, polptiči na suhem, plazilci v zraku in še bolj čudne rastline (preslice praproti velike kakor drevesa) so znaki tega razdobja. Med tem ko se pojavijo pravi sesalci šele v terciarni dobi, zavlada človek komaj v kvartarni dobi.

Življenje traja na naši zemlji po računih znanega fizika Christiana Hyensa 4284 milijonov let. Kako pa je nastalo življenje? Edini odgovor, ki ga moremo tu dati je: Ničesar zanesljivega ne vemo. Vse je samo domneva. Življenje je večno in prehaja iz enega bitja na drugega.

× **Proti Trockemu v Mehiki.** Znani ruski komunist Lev Trocki izza časa Ljénina, je bil pozneje izgnan iz Rusije zaradi opozicije proti Stalinu. Zdaj se je Trocki preselil v Mehiko, kjer pa komunisti niso zadovoljni z njim. Te dni so bile v Mehiki hude demonstracije proti njemu. Nastopiti je morala policija. Pri demonstracijah je bilo ranjenih sedem ljudi. Trocki je izjavil poročevalcem listov, da je prišel v Mehiko samo z željo, da najde mir in pozabljenje. Omenil je tudi špansko državljansko vojno in se zelo neugodno izrazil o današnjih sovjetskih voditeljih.

× **Tvornica smodnika je zletela v zrak.** V veliki tvornici smodnika v Colefarnu v Italiji je nastala eksplozija. Ranjenih je 50 oseb po večini žen. Mnogo delov tvornice je zelo poškodovanih.

× **Silen mraz v Ameriki.** V zahodnem in jugozahodnem delu Zedinjenih držav so imeli te dni 26 stopinj Celzija pod ničlo. Val mraza sega do Kalifornije. V skalnatih gorah je zaradi nepričakovanega mraza zmrznilo mnogo ljudi.

× **Tujci v španski državljanski vojni.** Dopisnik angleškega lista »Manchester Guardian« cení tujce, ki se borijo v španski državljanski vojni takole: Na strani nacionalistov se bori 10.000 do 20.000 Nemcev in 4 tisoč Italijanov. Nacionalistična vojska razpolaga nadalje z velikim številom tankov, letal in protiletalskih topov, ki jih je prejela iz Nemčije in Italije. Mednarodna brigada, ki se bori na strani madridske vlade, šteje 6000 do 10.000 tujcev. Ruskih vojaških enot po vsem videzu v Španiji ni, pač pa razpolaga vlada z ruskimi tanki in letali, ki imajo ruske posadke. Dalje je v Španiji mnogo ruskih vojaških strokovnjakov, med njimi neki general. Izgube Maročanov, ki se bore na Francovi strani, cení »Manchester Guardian« na 80 odstotkov. Tudi izgube španske tujske legije, ki se bori na nacionalistični strani in ki je šlela sploščka 10.000 mož, morajo biti velike.

× **Najvišja plača v Ameriki je 25 milijonov dolarjev.** Posebna komisija v ameriškem parlamentu je sestavila seznam onih Američanov, ki so imeli v lanskem letu najvišje plače in avtorske honorarje (brez dohodkov od kapitala). Na čelu liste je bil lani ameriški časopisni veljak Hearst, ki je imel poleg dohodkov od naložb kapitala še 500.000 dolarjev (25 milijonov dolarjev na plačah in avtorskih honorarjih). Na drugem mestu je filmska igralka Mae West, ki je imela 485 tisoč dolarjev plače (24.3 milijona dolarjev). Potem sledita Gatzert, vodilni uradnik iz jeklarske industrije, ki je imel 390.000 dolar-

jev plače (19.5 milijona dolarjev) in Alfred Sloan, predsednik izvršnega odbora General Motors, ki je imel 374.000 dolarjev plače (18.5 milijona dolarjev). Na petem mestu pa je zopet filmska igralka Marlene Dietrich, ki je lani zaslužila na plačah 368.000 dolarjev (18.4 milijona dolarjev).

× **Vsako leto 10.000 potresov.** V indijskem zemljelovskem zavodu v Delhiju so v preteklem letu še posebej preučevali potresne nesreče. Raziskovalci, ki so v zvezi z vsemi potresnimi opazovalnicami na svetu, so izračunali, da se zgodi na zemlji 10.000 potresov na leto. Največ jih je na Japonskem, kjer jih imajo vsako leto nad tisoč. Sledi Čile, potem Mala Azija, Perzijski zaliv, Arabska, Bengalska, Sundski otoki in Nova Gvineja. Skoro neznani so potresni sunki v notranjosti Afrike, Avstralije, Brazilije in Azijske Rusije. V Evropi ima Grčija kakšnih 500 potresnih sunkov na leto in je glede potresov na prvem mestu v Evropi. Seveda vsi ti potresi niso veliki. Delhijska statistika je izračunala, da so potresi v zadnjih sto letih na Japonskem in Kitajskem porušili 61 srednjih in manjših mest in poleg teh še nekoliko velikih.

× **Zakaj ni živih bitij na Marsu in Veneri.** Pred dnevi se je o Londonu ustanovila družba za preučevanje možnosti prometa med planeti. Čisto resni ljudje so se zvezali s sanjači, ki na podlagi nekaterih uspešnih poizkusov z raketami v Ameriki trdno verjamejo, da pride kmalu čas, ko bo mogoče prispeti v vesoljni prostor. Kakor mrzla prha je moralo vplivati na te sanjače predavanje, ki ga je imel v istih dneh sloviti angleški zvezdoslovec James Jeans. V tem predavanju se je učenec bavil s posebno možnostjo obljudečnosti in naselitve daljnih zvezd, kakor Venera in Marsa. S tema dvema premičnicama se je Jeans bavil zato, ker so tudi mnogi trezni zvezdoslovci bili doslej mišljenja, da bi mogli biti obljude ali vsaj primerni za bivanje ljudem podobnih bitij. Z najmodernejšimi pripravami pa so zdaj ponovno ugotovili, da je prostega kisika v ozračju Marsa in Venera neprimerno manj kakor v zemskem ozračju. Če znaša na zemlji ta plast kakšnih deset kilometrov, tedaj bi znašala na Marsu komaj 100 metrov, na Veneri pa še dosti manj, namreč 30 metrov. To nedostajanje prostega kisika pa je po mnenju Jamesa Jeansa eden izmed dokazov za to, da ne more biti na teh dveh premičnicah nobenega govorca o živalih in ljudeh kakor na zemlji. Če dopuščamo možnosti nekega rastlinskega življenja na teh zvezdah, tedaj mora biti to zelo skopo in takšno, da bi nikakor ne moglo privabiti ljudi z zemlje.

× **Borba s smrtjo.** Na leningrajskem zboru, posvečenem pretoku krvi, so pokazali več zanimivih poskusov, ki naj bi dokazali, da je mogoče vrniti mrtvemu telesu življenje. Največji uspeh je dosegel profesor Popov v delavnici vojaške zdravniške visoke šole. Poskuse je delal na mačkah. 30 mačk so zadavili in izmed njih 15 spet obudili z umetnim dihanjem, vbrizgavanjem adrenalina v srčno tkivo in masažo srca. Ena oživljena mačka se je kmalu mirno izprehajala med ljudmi. Pri nekaterih so se pa pojavile hude motnje. Ta je oslepele, ona izgubila oblast nad seboj. Profesor Popov je s poskusi dokazoval, da začasna smrt ne zapusti škodljivih posledic, če srce ni mirovalo nad šest minut in če dihanje ni izostalo nad 16 minut. Če je bila pa začasna smrt daljša, se pojavijo resne poškodbe v osrednjem živčevju, ko žival spet obudimo. Mačka, ki ji je srce trikrat ustavil za eno do dve minuti, živi naprej. Drugi poskusi so dokazali, da vrne izkrevneli živali pravočasen pretok krvi življenje. Nekaterim mačkam so izpmustili vso kri in delovanje srca se je ustavilo. Čez nekaj minut so napravili pretok krvi in masirali srce, pa je mačka oživela.

× **Številni samomorji v Tokiu.** Japonska javnost se vedno bolj vznemirja zaradi množičnih se samomorov. V glavnem mestu Tokiu je bilo v letih 1931. do 1935. že 15.633 samomorov. 3299 ljudi je obupalo nad življenjem zaradi bede, 1651 zaradi nesrečne ljubezni, 1325 zaradi družinskih preprirov, 1085 zaradi melanholije in 766 zaradi brezposelnosti. 500 je bilo primerov, ko sta šla zaljubljenca skupaj v smrt. Presenetljivo je, da je največ samomorov na Japonskem med mladino. Dve tretjini samomorilcev sta bili stari 16 do 30 let.

Za smeh in kratek čas

PREVEČ BI BILO

A: »Ali morajo člani vašega samskega kluba plačati denarno globo, če se oženijo?«

B: »Ne, to bi bila prehuda kazn. saj so že tako dovolj kaznovani...«

PRVA SKRB

GASPER: »Gospa, že spet mi je vaših pet otrok zlezlo v shrambo krast jabolka.«

URŠA: »Križ božji, kje je pa šesti!«

V GOSTILNI

Gost: »Spet las v juhi, gospod natakari! Ali kuharica tega ne vidi?«

Natakari: »Kako neki, ko jih ima toliko!«

ZNAK PREMOŽNOSTI

Gasper: »Ali je tvoj bodoči tast premožen?«

Melhor: »Mis'im, da ne posebno. Kadar koli pridem k njemu, se igrajo otroci za ljalnico...«

ZEMLJEPIS

Kjer je radio doma, tam si ni težavno zapomniti lege tujih mest. Zemljepisa se uče učenci s pomočjo radia mnogo laže.

»Kje je Budimpešta?« vpraša učitelj učenca.

»Takoj za Beromünstrom.« se odreže učenec.

Listnica uredništva

Mozirje. Brez zdravnika ni mogoče zdraviti žolčnih kamnov.

Gladbeck. Izdelava slik je zelo draga in v teh časih je treba varčevati. Pismo pa se morda včasih katero izgubi.

Ptuj. Državna hipotekarna banka daje posojila na posestva in trgih in mestih z gotovimi omejitvami. Obrnite se naravnost na banko, da vas pouči.

Otiški vrh. Zal ne moremo sprejeti, ker smo z romani založeni.

Kaj je z delavci za Perzijo. Na zadevna vprašanja odgovorjamo, da ministrstvo za socialno skrbstvo in narodno zdravje še ni dalo pristanka za odhod naših delavcev v Perzijo. Vse potrebne podatke bo dal izseljenski referent in jih bomo objavili.

Avgust Senoua

16

KMEČKI PUNT

In drugič je šel Matija na Susjed in z njim tudi brdovski župnik Ivan Babić. V gradu in pod gradom so se gnetli konjeniki. Še to noč pojde gospod Tahi s četo na Ogrsko. Gospodar susjedgradski ju je pustil predse. Najprej je prosil Gubec, potem pa duhovnik, naj za božjo voljo izpusti Gjura. A Tahi je odgovoril mirno:

»Čadim se vama, da zahtevate od mene Gjura. Saj ne vem, kje je. Nate, Matija, sem se bil grozno razljutil, a sem se premislil. Gjuro je svobodnjak, ne potrebujem ga. V mojem gradu ga ni. Naj se svobodno ženi. Zbogom!«

Kmet in duhovnik sta se vrnila z žalostnim srcem v Brdovec.

»Ali se ni gospod zlagal?« je vprašal kmet.

»Gotova.«

Tedaj je prišel mimo njiju mladi Andrej Horvat, nagnani sluga gospe Uršule.

»Andrej,« ga je poklical Gubec, »pojdi sem, moram ti nekaj povedati. To noč pojde Tahi s četo na Ogrsko.«

»Kaj potem?« je vprašal Andrej.

»Teči, kar te nese noge, k Susjedu. Starij se v gozdi za cesto, po kateri mora priti vojska iz vasi.«

»Zakaj to?«

»Ali se hočeš maščevati nad Tahijem?« je vprašal Gubec.

»Stokrat, če je treba,« je vzkliknil Andrej.

»Stori, kar sem ti rekel, in ko pride vojska mimo, zakleči iz gozda tele besede: Mogać, Jana te kliče! Dobro pazi ako se bo kdo odzval. Poizvedi, koliko orožnikov je ostalo v gradu, potem pa se vrni kar najhitreje in me poišči v hiši Ilije Gregorića.«

Andrej je zijal in začuden gledal nekaj časa Gubca, potem pa je pokimal z glavo in stekel po cesti proti Zaprešiću. Gubec pa se je poslovil od župnika in jo zavil proti botru Iliji. Počasi so tekle nočne ure in tiho govoreč sta sedela za mizo Matija in Ilija. Otroci so že davno spali. Že je bila dogorela prva trska, a Katarina je zataknula drugo ter si mela zaspane oči.

Zdajci je zalajal pes, kmeta sta dvignila glavi in nekdo je potikal na okno. Katarina mu je odprla okno in v sobo je stopil Andrej ves zaprašen, lovec sapo se je vrغل na klop kakor kamen.

»Govori!« je dejal Matija.

»Dajte mi vina!« je zaječal Andrej, segel po vrču in ga izpraznil do dna. »Hvala Bogu, da sem tu. Poslušaj! Prišel sem do Ivanca. Ondi sem zapustil cesto in krenil navkreber. Na polovici brda sem se moral prerivati ob cesti skozi grmovje in trnje. Poglejte, roke imam vse krvave. Pri cerkvi ci svetega Martina sem se spustil v klance, a pozneje sem dospel na drugi breg prav nad cesto, ki drži v Zagreb. Na drugi strani je stal na brdu grad Susjed z razsvetljenimi okni. Doli v vasi so goreli ognji, okoli njih pa so se gnetli konjeniki. Čul sem, kako so vpili in kleli in kako so žvenketale sable. Splezal sem na gaben. Naenkrat je zatrobila v gradu trobenta, a za njo deset trobent v vasi. Konjeniki so se zbrali v vrste, sable in sulice so se lesketale v mesečini. Grajska vrata so se odprla in skozi nje je prišla četa. Na čelu je jezdil debel konjenik z velikim klobukom. To je bil Tahi. Bog naj ga ubije! Za njim so jezdili drugi konjeniki z orožjem, a bilo je tudi dosti pešcev brez orožja, ki so jih vodili pred seboj na vrvici. To so bili naši mladeniči, ki jih je bil Tahi s silo pognal v vojsko. Uh, grlo me peče, dajte mi vina!«

»Pij, potem pa pripoveduj dalje,« je zaklical Gubec.

»Nato je krenila,« je nadaljeval Andrej, ko se je okreplal, — »vsa četa s Tahijem na cesto proti Zagrebu. Že je bila četa skoro pod menoj. Skril sem se med gabrove veje in zavpil na ves glas: »Gjuro Mogać,

Jana te kliče!« Nato se je odzval iz čete bolestni glas: »Jana, moja Jana!« in eden izmed pešcev se je zgrudil na zemljo.«

»Ha,« je udaril Gubec ljuto s pestjo na ob mizo, »to je Gjuro, moj Gjuro!«

»Ne vem, kdo je bil,« je odvrnil Andrej, »a videl sem, kako so pobrali tega človeka in ga vrgli na konja. Dva ali trije so ustrelili proti moji strani. Krogle, hvala Bogu, nisem okusil, čul sem samo, kako so odmevali strelji med bregovi. Četa je šla dalje in se umirila. Šel sem v vas in ondaj mi je rekel Filipčić, da je v gradu šestdeset orožnikov s puškami in mnogo topov. Nato pa, evo, zdaj sem tu. Ali je to tvoja osveta, Gubec?«

»Čuješ, boter Ilija,« je vzkliknil Gubec in stisnil pesti, »to je bil moj Gjuro. Kakor psa so ga odvedli razbojniki. A krvnik Tahi je rekel, da ga nima v gradu. Plemič se je zlagal!«

Ilija Gregorić odgovori mirno:

»Ne togoti se, boter Matija. Zdaj vemo, kaj je treba storiti.«

»Da,« je odvrnil resno, »v imenu božjem, delajmo. Andrej, reci Ivanu Sabovemu, naj pride jutri zjutraj k meni v Stubico. Ti, Ilija, poznaš svoje ljudi, pojdi v Zaprešić. Stupnik, Stenjevec in v Trgovino, jaz bom pa delal tam za goro. Ti, Andrej, pa pojdi v Mokrice in reci gospodu Štefanu, da bo čez osem dni mlaj in da bosta takrat govorila kramp in motika.«

Osem dni je minilo. Tahi je bil brzkone že na Ogrskem. Pokrajina je bila mirna. Vse se je godilo kakor običajno, vsi so molčali kakor nemi. »Psi so postajali jagajeta!« je rekel v šali Peter Bošnjak Petru Petričeviću, susjedskemu oskrbniku. Prišla je mlajeva noč. Vas pod Susjedom je bila kakor mrtva, vse je spalo. Tudi v gradu je vse spalo razen čuvaja na gradu in gospe Jelene. Ta je sedela v mali, z modrimi tapetami obloženi sobi za veliko mizo. Na mizi je gorela svetiljka in njena slaba svetloba je drhtela v polmračni sobi in čudno obsevala starijsko sliko Dore Arlandoye.

Gospa Jelena je bila oblečena v belo haljo in imela široko čepico na glavi, ki jo je podpirala ob laketi. Njene črne oči so begale po slikani knjigi, ki je ležala pred njo. Sredi te nočne tišine je molila večerno molitev. Zdajci je ustrelil top. Gospa se je zdrnila, obleдела in skočila pokoncu. Ustrelilo je drugič, tretjič. V vasi so zazvonili zvonovi svetega Martina. Jelena se je začela tresti. Naenkrat je zaslišala kričanje in hrum, restrašena je skočila k oknu in ga ježno odprla.

»Gorje!« je zakričala. Strašen prizor se ji je pokazal v mesečnem siju. Vse susjedsko brdo je bilo polno sulic, kos in pušk. Vpitje in tuljenje sta se razlegala v temno noč. V sobo je pritekel sin Gabriel napol oblečen:

»Matil!« je zavpil obupno, »izgubljeni smo. Kmetje so napadli grad.«

»Naj ga napadejo,« je zakričala Jelena besno in oči so ji vzplamtele, »branili se bomo.«

»To je brezupno,« je odvrnil mladenič, »že razbijajo s sekirami grajska vrata in se plazijo po lestvah na zid.«

»Naj streljajo s topovi v te pse,« ga je zavrnila Jelena.

»Saj Petričević in Peter že streljata. Vsaka krogla, ki prileti v drhal, jih prevrne deset, a na njihovo mesto stopi sto drugih.«

Močnejše so zapeli zvonovi, glasneje so začeli vpiti ljudje. Zdaj so se začeli oglašati samokresi. Samo zdaj pa zdaj je se zagmel top. Naenkrat se je nekaj streslo in silno je zabobnelo. Vrata so vlomili, besna množica kmetov se je vliła kakor hudournik v grad. Bled, krvav je prihitel v sobo Petričević.

»Rešite se,« je zavpil, »milostljiva gospa, ako vam je življenje ljubo. Kmetje so nam pobili orožnike. Ivan Gušić načeljuje množici, Peter Bošnjak je ranjen, Batakoviću, voditelju orožnikov, so odsekali glavo s koso, na stolpu vihra zastava Uršule Heningove. Rešite se!«

»Ne,« je odvrnila Jelena tresoča se od togote in z ošabnim naglasom, »naj pridejo! Ti, moj sin, in ti, Petričević, ostanita tukaj!«

Čedalje bolj je ponchavalo žvenketanje orožja, zvonovi so utihnili, zdaj pa zdaj je še počila kakšna puška in se slišal krik, a povsod je hrumelo ljudstvo kakor morje. Krdelo se je čedalje bolj bližalo, vrata so se odprla, velik orožnik je vstopil s sekuro in se obrnil proti razjarjeni množici, ki je hotela vdreti v sobo. Ljuto je mahal orožnik okoli sebe. Eden, dva, deset kmetov je padlo pod njegovimi udarci; zdajci je počil samokres in mrtve se je zgrudil zvesti orožnik pred noge Jelene, ki se je trepetaje oprijela zidu.

»Propadel je Tahi, propadla Tahijevka!« se je razlegalo po grajskih hodnikih in razjarjena četa kmetov je vdrla v sobo.

»Stojte!« je zavpil nekdo s krepkim glasom. Kmetje so se umirili. V sobo je stopil Stjepko Gregorićanec, gololav, s krvavo sablo v roki, z njim pa vsa razvneta Uršula. Bleda oči so se ji iskriale, lica so ji žarila, a ustnice so se ji stiskale.

»Gospa Jelena Tahijeva,« je začel govoriti razjarjeni Stjepko in obrisal krvavo sablo ob plašč, »privedli smo v ta grad pravo gospodarico Uršulo Heningovo. Vaše gospodstvo je minilo.«

»Da, ohola hči Zrinjskega,« je zavpila Uršula, »strelj smo glavo vražji kači. Ti dvori so spet moji. Zdrava, Dora Arlandova,« se je obrnila proti sliki, »ali vidiš zdaj, da pripovedka laže? A vi, dobri ljudje,« je rekla kmetom, »vzemite, kar morete jaz ne maram niti trohice tega krvinskega blaga!« Jelena je stala kakor okamenela, samo oči so ji plamtele v žaru besnosti.

»Gospa,« je dejal Stjepko, »prišli so pravi gospodarji, a nepravil se morajo izseliti. Petričević naj povede vas in vaše sinove svobodno v Zagreb, ker je tudi Stubica že naša. V vasi vas čaka voz.«

Jelena je dvignila glavo in mirno rekla:

»Gospa Uršula, razbojnica, tega vam ne pozabim do groba. Pripovedka o Dori ne laže. Zapomnite si moje besede: zob za zob, kri za kri do zadnje kaplje!«

Jelena je prišla za roko sina in zapustila z oskrbnikom grad, kjer so si pod zidovjem kmetie delili Tahijevo bogastvo. Ko je bila gospa Jelena že daleč proč od Susieda, je še zmerom čula skozi noč vpitje:

»Propadel je Tahi!«

IX.

V Mokricah je bilo danes kaj veselo. Gospod podban Ambrož je slavil svoj rojstni dan med rodbinskimi člani in prijatelji, hrvatskimi veljaki in plemiči. Tu je bil njegov sin Stjepko, pravi hribovec, s svojo ženo, nežno, črnooko Marto. Bil je poleg tudi drugi sin Baltazar, slaboten in medel, pa njegova druga žena Dora Mrujaviceva. Tudi gospa Heningova je prišla iz Susiedgrada, kjer je stanovala sama, med tem ko so bivalne njene neomazane hčere Zofija, Anastazija in Kata zaradi večje varnosti v tem burnem času pri gospodu Stjepku Gregorićjancu v Mokricah. Vmes je bilo tudi dosti oddaljenih gostov. Celo iz Zagorja je prišla v veselje sestre Marte ohola in silovita Anka s svojim možem Mihajlom Konjskim iz Konjišćine, ter bogata Kunigunda in njen zakonski mož Mato Kerečenj iz Turnišća. Poleg teh je bila tudi tuja gospoda, a vendar sami Hrvati.

»Kako je to,« je vprašal gvardijan oče Didak svojega soseda Konjskega, »da so se nam kranjski gospodje danes izneverili? Mokrice stoje na kranjski zemlji in gosposodje iz Kostanjevice, Turnograda in Krškega so prav pred nosom.«

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 24. januarja: 8: Telovadba za dame in za gospode; (vodil bo prof. Marjan Dobovšek). 8.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve v Ljubljani; 8.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga): Ali je budižem nevaren nasprotnik krščanstvu. 9: Čas, poročila, spored. 9.15: Citraški koncert terčeta »Vesne«. 10: Glasbene slike (plošče). 10.15: Veseli kvartet (oboa fagot, klarinet, rog). 11.15: Ksilofonske solistične točke (plošče). 11.30: Otroška ura: Trije godci — zvočna slika. 12: Kar želite to dobite (plošče po željah). 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Koncert radijskega orkestra. 16: Fantovska ura: Naše gospodarstvo. 17: Kmetijska ura: Najnevarnejši škodljivec sadnega drevja (Flego Anton). 17.30: Vesel spored za predpustni čas (izvajal bo peški zbor »Grafike«). 18.30: Za ples in kratek čas (plošče). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Duhovne in fizične lastnosti Slovanov (profesorica Anka Raketičeva iz Beograda). 19.50: Slovenska ura: dva speva in predigra iz Sattnerjeve kantate »Soči« (sodelovala bosta Roman Petrovič in profesor Marjan Lipovšek — klavir); o Kanalski dolini bo predaval dr. Luka Kravina. 20.30: Koncert Trboveljskega pevskega okteta. 21.15: Nekaj komorne glasbe (plošče). 21.30: Operna glasba (radijski orkester). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Waldteuflovi valčki

Ponedeljek, 25. januarja: 12: Moderni plesni akordi (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Rap-sodije in fantazije (plošče). 14: Vreme, borza. 18: Zdravniška ura (dr. Anton Breclj). 18.20: Naše koračnice (plošče). 18.30: Slovenska narodna pesem (Fran Marolt). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30:

Nacionalna ura: Kako je Vuk Karadžić prišel do narodnih pesmi (Višeslava Čuričičeva iz Beograda). 19.50: Zanimivosti. 20: Simfoničen koncert skladb Emila Adamiča (prenos iz Filharmonije). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Narodne pesmi

Torek, 26. januarja: 11: Šolska ura: Beokrajinske otroške pesmi in pastirski običaji (Božo Račič). 12: Pisano polje (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Kozarke pesmi (plošče). 14: Vreme, borza. 18: Pestrí zvoki (radijski orkester). 18.40: O nastajanju korana (Fran Tersegilav). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Glasbena društva v Sloveniji od začetka 18. stoletja do danes (Škerjanc iz Ljubljane). 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20: Lahka klavirska glasba (plošče). 20.15: Kleist: Razbri vrč — vesela igra (člani radijske igralske družine). 21.30: Schubertove skladbe (plošče). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Glasbene ma'enkosti (radijski orkester).

Sreda, 27. januarja: 12: Harmonisti, reveleerji in drugi taki pevci (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vesel opoldanski koncert (radijski orkester). 14: Vreme, borza. 18: Mladinska ura: Pota moderne fizike (profesor Miroslav Adlešič). 18.40: Slovenski gorski vodniki (dr. Mrak). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Meštrovčevi herojsko-epski ženski liki (Branko Mašič iz Zagreba). 19.50: Šahovski košček. 20: Ura lahke glasbe: Pilihov duet harmonik. 21: Iz Puccinijevih oper (radijski orkester). 21.45: Čas, vreme, poročila, spored. 22: Esperantska prireditev: Cankarjev večer.

Četrtek, 28. januarja: 12: Uvertire (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče

(plošče po željah). 14: Vreme, borza. 18: Pester spored (radijski orkester). 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola krajevine Jugoslavije. 19.50: Zabaven prizorček. 20: Akademski pevski kvintet. 20.45: Koncert na wurliških orglah (plošče). 21: Francoska ura (radijski orkester). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Vesel konec

Petek, 29. januarja: 11: Šolska ura: Naš mladinski pisatelj Emil Adamič (Drago Supančič). 12: Veselih pesmi pesira vrsta (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Domači zvoki (Kmečki trio in Svetožar Banovec). 14: Vreme, borza. 18: Ženska ura: Družina in šola. 18.20: Orkester balalajk (plošče). 18.40: Francosčina (dr. Stanko Loben). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Sveti Sava (dr. Moca Stojkov iz Beograda). 19.50: Zanimivosti. 20: Cizanski napevi od blizu in daleč (plošče). 20.30: Rezervirano za prenos. 21.30: Schumann: Karnevalska suita op. 9 (plošče). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Nekaj naših pesmic (plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 30. januarja: 12: Druga za drugo plošče hitijo. 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo plošče hitijo. 14: Vreme. 18: Za delopust. 18.40: O relativnosti teoriji (profesor Miroslav Adlešič). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: 90-letnica izvedbe prve naše opere (iz Zagreba). 19.50: Pregled sporeda. 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.20: Na Tršči gori — vesela igra s petjem in godbo (spisala Metka Bučarjeva godbo zložil Danilo Bučar; igrali bodo člani radijske dramske družine, sodelovali pa radijski orkester, Fantje na vasi in harmonikar Stanko; vmes plošče). 22: Čas, vreme, poročila, spored

MALI OGLASI

HRANILNE KNJIZICE

vseh denarnih zavodov kupimo. Gotovina takoj. Bančno kom. zavod, Maribor, Aleksandrova 40.

Šivalni stroji in dvokolesa

(bicikli) vseh znamk in vrst po najnižjih cenah na hranilne knjižice vseh zavodov, pro dajamo dokler zaloga traja. Zahtevajte cenik na upravo pod šifro »Za'oga«.

Pozor, čevljarji!

Čevlarske šivalne stroje razni znamk in vrst, rabljene in nove, dobite najceneje na hranilne knjižice vseh zavodov. Zahtevajte cenik na upravo pod šifro »Za'oga«. Leo Laker, Ljubno Sav. dolina.

VSI, KI TRPITE

NA KURJIH OČESIH

trdi koži in zaraslih nohtih pridite, da Vam jih s koreninico in brez bolečin odstranimo. Takoj Vam bo odleglo. Zopet boste prijetno razpoloženi za vsako delo. Sprejemne ure ob delavnikih od 7.30 do 18.30, ob nedeljah in praznikih od 7.30 do 12. V kopališču hotela »Slon«, Frančiškanska 3.

Na vsa zimska oblačila dajemo

15 do 20% popusta.

PRESKER Sv. Petra cesta 14.

Darilo za vsako priliko za Din 20.—

in to:

1 kom toletnega mila; 1 kom mila za britje; 1 steklenico kolonske vode; 1 kom, zobne kreme; 1 glavnik; 1 kom vazelne; 1 kom šampon; 1 zobno ščetko

vpošljite v znamkah ali po položnici števil. 13285 na naš naslov in mi Vam poštno obratno franco pošljemo.

Se priporoča

FOTO-PARFUMERJA IN GALANTERJA

LOJZE ŠMUC

LJUBLJANA

Aleksandrova cesta 8.

NOVOST! SAMO DIN 49'50

št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar, stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okvir
S platineno garancijo

Din 49.50

št. 62.301 Ista z
osvetlenimi kazalci
in številčnico.

(Radium)

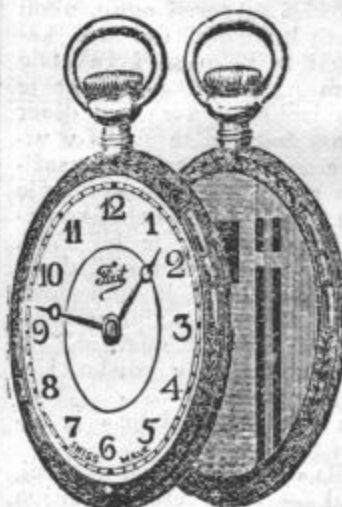
Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
ga vam pošlje za-
stoj in poštnine
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana
tovarna ur v Švici.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge Din 50,000.000.—
Oproščene vloge, prenešene na nov račun « 60,000.000.—
Skupno stanje novih vlog Din 110,000.000.—

Nove vloge vsak čas izplačljive.

OBRESTNA MERA DO 5%.

Za vse vloge jamči mestna občina Ljubljanska.